

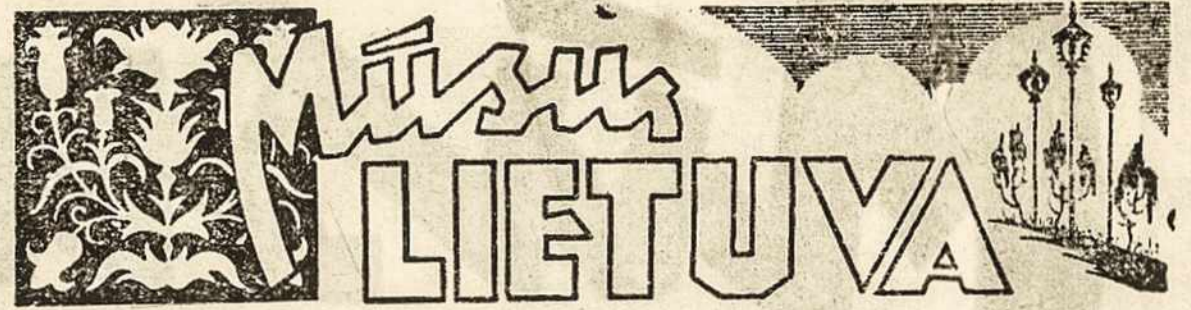
MĀSAK LIETUVA

NR. 72

Tik tas užsitarnauja laisvę ir gyvenimą,
kuris kasdien dėl jų kovoja.

Goethe.

DVISAVAITINIS LIETUVIŠKOS MINTIES LAIKRASTIS

"MŪSU LIETUVA"

GALIMA ĮSIGYTI SĂO PAULO LAIKRAŠČIŲ
KIOSKUOSE
ŠIOSE VIETOSE:

MIESTE prie pašto Avenida Săo Joăo
PRAÇA DA SÉ viduryje aikštės kioske
BOM RETIRO Rua Silva Pinto ir José
Paulino kampas

ESTAÇÃO DA LUZ prie įėjimo
VILA ANASTACIO lietuvių mokykloje.
ESTAÇÃO DA LUZ prie tilto

CASAS SĂO JORGE Rua Săo Caetano,
526 ir 510

MOÓCA prie autobuso 93 sust. vietos

VILA ZELINA Largo Săo José prie au-
tobuso sust. vietos.

Revista Lituana

NOSSA LITUANIA

Diretor Proprietario Responsável:
DR. JOSÉ FERREIRA CARRATO

ADRESAS:

REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA:
AVENIDA ZELINA, 706 - VILA ZELINA
SĂO PAULO

KORESPONDENCIJAI:

CAIXA POSTAL 371 - SĂO PAULO

KAINA: BRAZILIOJE: METAMS CR. \$ 75,00

PUSEI METU CR. \$ 38,00

KITUOSE KRASTUOSE: DOL. \$ 5

ATSKIRO NR. KAINA: CR. \$ 3,00

Siuvykla VILNIUS

SAVININKAS JUOZAS KARPAVICIUS

VYRU IR MOTERU DRABUZIAI
SPECIALUS PATARNAVIMAS
PRIENAMOS KAINOS

ALM. BARĂO DO RIO BRANCO, 786 S. PAULO

DĖMESIO

Kaikurie "M. L." skaitytojai ir ben-
dradarbiai, siųdami korespondenci-
ją "M. L." Redakcijai ar Administra-
cijai, nesinaudoja mūsų pašto dėžu-
tės 371, bet gatvės adresu.

Norime atkreipti dėmesį, ir atei-
tyje prašome žymėti tik pašto dėžu-
tės 371 Nr., nes "M. L." Red. ir A. ribe-
se paštas adresatams nepristatomas.

VIENTELIAI ATSTOVAI
GALSIŲO VANDENS
LINDOIA

ALAUŠ VARYKLOS COLUMBIA S/A.

GAMINIŲ PLATINTOJAI

IRMĂOS CARRIERI LTDA.

Lindoia vanduo yra senai žinomas gėrimas, kurio puikų veikimą į žmo-
gaus sveikatą jau visi yra vienbalsiai pripažinę.

Pabandykite, įsitikinkite ir visados naudokite!

RUA DINO BUENO, 795 a 835
TELEFONES: 51-4019 e 51-2223

Caixa Postal 3967
SĂO PAULO

Mūsų LIETUVA

DVISAVAITINIS LIETUVISKOS MINTIES LAIKRASTIS

1950. (III m.)

São Paulo (Brasil) Rugsėjo 30d. (Setembro)

Nr. 19 (72)

RINKIMAI

Spalių mėn. 3 d. arti 10 milijonų Brazilijos piliečių, turinčių balsavimo teisę, eis prie urnų išsirinkti valstybės prezidento, federalinio ir valstijų seimų atstovų.

Pagal Brazilijos konstituciją rinkimo teisę turi ir yra įpareigoti visi Brazilijos piliečiai suėję 18 metų ir tik raštingieji. Neraštingi piliečiai balsuoti negali. Dėl šių nuostatų rinkėjų skaičius iš arti 50 milijonų gyventojų, tesiekia vos 10 milijonų balsuotojų, vadinasi tik apie 20%.

Brazilija yra demokratinė, federalinė respublika, ir todėl jos valdžios ir įstatymdavystės organai yra piliečių renkami. Įvairių luomų reikalams yra registruotos politinės partijos. Apie 12 įvairių partijų išstato savo kandidatus į atstovus, arba kaip čia vadina, deputatus. Štai kai kurių žymesniųjų partijų pavadinimai:

PTB - Partido Trabalhista Brasileiro - (Getulio Vargas)

PSP - „ Social Progresista - (Ademar de Barros

PTN - „ Trabalhista Nacional

PRT - „ Republicano Trabalhista (Hugo Borghi)

PSI - „ Socialista

PSD - „ Social Democratico

PR - „ Republicano - (Christiano Machado)

PSB - „ Socialista Brasileiro

UDN - „ União Democratica Nacional - (Eduardo Gomes)

PL - Partido Libertador

POT - „ Orientador Trabalhista

PDC - „ Democratico Cristão.

Jeigu kandidatus į parlamentus kiekviena partija išstato nuo savęs, tai valstybės prezidento rinkimams partijos mėgino susitarti tarp sa-

ves ir išstatyti vieną bendrą kandidatą. Tiems bandymams nepavykus susidarė partijų grupės, kurios išstatė kandidatais į valstybės prezidentus tris asmenis: buvusį prezidentą, Getulio Vargas, nuo PTB ir PSP, Christiano Machado nuo demokratinio bloko, ir Eduardo Gomes nuo União Democratica Nacional.

Getulio Vargas yra remiamas gausių savo šalininkų susibūrusių į PTB ir palaikomas pagal susitarimą su São Paulo gubernatorium Ademar de Barros partijos PSP. Getulio Vargas jau valdė Braziliją kaip valstybės prezidentas, pagal diktatūrinį režimą. Jis bus bene vienintelis diktatorius, kuris turi taip vadinamo «pareidaujamo diktatoriaus» vardą ir yra darbininkų mėgiamas už daugelio darbo apsaugos ir draudimo įstatymų išleidimą jo valdymo laikais. Jis taip pat žymiai pakėlė brazilų tautinės savygarbos jausmą. Už tai ir yra mėgiamas masių. Iš profesijos advokatas, pasiruošęs teisiniam ir administraciniam darbui. Yra gudrus ir sugeba narplioti tarp partijų kylančius interesus. Turi valstybininko patyrimą.

Christiano Machado, tai dabar valdančių partijų ir gen. Dutros kandidatas į būsimą prezidento vietą. Iš profesijos akademikas, mokytojas, ir bankininkas. Artimesnis žemdirbių ir mokslo žmonių klasei. Tose grupėse ir partijų sambūriuose ieško savo rėmėjų ir rinkėjų.

Brigadeiro Eduardo Gomes, yra kariškis ir UDN kandidatas į valstybės prezidentus. Jį remia intelektualai, pramonės, prekybos ir miestų žmonės, bet taip pat turi daug šalininkų žemdirbių tarpe.

Visos šios trys partijų grupės deda didelių pastangų kuo daugiau išpopuliarinti savo kandidatą, ir gauti savajam balsų daugumą. Propaganda varoma per radio, per spaudą, lapeliais, atsišaukimais ir susirinkimais - mitingais.

Susirinkimai įgyja ypatingos reikšmės, nes juose kandidatai turi progos pasirodyti savo rinkėjams, žodžiu duoti balsuotojams savo pažadus ir kartais sukelti masines nuotaikas bei žmonių palankumą.

Susirinkimuose žmonės turi progos pamatyti patys būsimąjį prezidentą, išgirsti jo kalbą, pasirinkti pat kimiausią. Tiesioginio susitikimo su žmonėmis vertę kandidatai labai gerai supranta, ir dėda dideles pastangas kuodaugiausia miestų ir miestelių patys aplankyti. Tam reikalui vartojami lėktuvai, ir viena diena aplankomi keletas miestelių. Tokiose propagandinėse kelionėse jau yra žuvę keli kandidatai. Ka kur yra buvę minioje susirėmimų, pasibaigusiu gyvybių aukomis. Turint galvoje Brazilijos dūdumą, reikia pasakyti, kad tokie įvykiai vis tik gana reti. Bendrai, visuomenė rodo gerą pilietišką moralę ir laikosi padoriai.

Ar Brazilijos piliečiai patenkinti dabartine rinkimų forma ir tokiu dideliu partijų skaičiumi, tvirtinti būtų sunkoka. Daug kas pasigenda demokratinių tradicijų. Taip pasakodami jie turi prieš akis JAV-bių arba Anglijos demokratijas. Ten dvi partijos - demokratai ir respublikonai, arba konservatoriai, laboristai ir liberalai sugeba duoti programas, kurios vienaip ar kitaip, pačios arba per kompromisus viena kitai valdžią sudarant, jau gali atstovauti visos tautos reikalus.

Cia Brazilijoje tokių nusistovėjusių programų nei tradicijų nėra, o visos programos daugiau sukasi asmenis ir nuo asmenų pareina. Čia žiūrint į partiją klausama k e n o ta partija, o ne kokio ji. Taip pasiteiravus apie PTB gausi atsakymą, jog tai getulistų partija; PTN - tal Hugo Borghi partija. Klausti apie pačias partijas ir jų programą, reikštų, kad klausiantysis nepažįsta jų vadų. Partijos pažįstamos pagal jų vadų vardus ir pavardes. Partijų vardo niekas per rinkimus nei nereklamuoja. Didžiausiomis raidėmis rašomi skelbimuose kandidatų vardai, plakatuose jų atvaizdai, garsiakalbiai rėkia vardus: vienus giria, kitus peikia. Skersai Anhangabau slėnį, miesto centre, nuo dangoraižio iki dangoraižio pertempia plieninė viela, ir ant jos trejeto metrų aukštinės raidės skelbia kandidato vardą. Aukščiau danguje akrobatinis lėktuvas baltais dūmais rašo raidės - taip pat tik asmenų vardus. Partijos raidės, visai nedidutės, matosi kur po plakatu kampe ar apačioje.

Tokia yra Brazilijos demokratija. Nors ji savo išore ir turi daug panašumo su «vadizmu», bet savo esme ji remiasi į tikrus demokratinius pagrindus. Rinkimų laisvė čia nesuvaržyta, ir iš daugelio asmenų balsuotojas gali laisvai pasirinkti ka jis nori. Balsuodami už pristatytuosius asmenis, žmonės vadovaujasi savo pažintimi ir sudeda į asmenis savo pasitikėjimą.

Brazilija yra jauna šalis. Viskas čia juda, kyla, kuriasi iš naujo. Sunku čia būtų pritaikinti Europoje ar JAV nusistovėjusias programines formas. Brazilija yra, be to, labai plati ir didelė šalis su 8 milijonais kvadratinų kilometrų ploto ir apie 50 milijonų žmonių, kurie priklauso visokiausiems luomams, verslams ir įvairiausiems civilizacijos lygiams. Ji ne iš karto kūrėsi kaip valstybė, o buvo ilgą laiką Portugalijos kolonija, į kurią portugalams valdant joks svetimas laivas neturėjo teisės įplaukti į uostus nei prekiauti. Pirmieji kolonistai gimė ir mirė nieko

apie savivaldybes nežinodami. Jų vaikai suaugo su tėvų palikimu. Yra vietovių krašto gilumoje, kuriose gyvenimas nedaug tepasikeitė nuo pat atradimo laikų. Jų gyventojų daugumai esant beraščiams, tos vietovės ir šiandien dar jokios įtakos į rinkimų eigą neturi. Iš kitos pusės Brazilijoje yra didelių ir labai moderniškų miestų, (du po virš 2 milijonu gyventojų) ir čia rinkimuose karštai kovojama už asmenis ir vietas. Ir taip, prie daugybės ir labai skirtingų interesų kiekvienos apylinkės gyventojai balsuodami derina savo reikalus su jiems geriau pažįstamu asmenų vardais ir už juos tuo kriterijumi balsuoja.

Išgarsinti kandidatų asmenis ir padaryti juos žinomais visuomenėje, didžiulės pinigų sumos yra išmetamos propagandos reikalams. São Pauloje jau beveik neliko nei vienos sienos neapkljuotos kandidatų plakatais. Gatvės pilnos pribarstytos rinkimų lapelių. Degtukų dėžutės išleistos su būsimų, kol kas dar tik siūlomųjų, gubernatorių vardais.

Kaikurie mėgina spėlioti, kas rinkimus laimės. Toki spėjimai nors daug ką domina, šiaudien tiek pat sunku pataikyti, kaip ir atspėti, ar rinkimų dieną lietus lis, ar giedra bus.

Didžiausiais varžovais laikomi Getulio Vargas ir Brigadeiro Eduardo Gomez. Trečion vieton pateksias Christiniano Machado. Manoma, pirmasis kandidatas į prezidentus gausias apie 3 milijonus balsų, antrasis 2,5 milijonus ir trečiasis 2 milijonus balsų. Getulistai tikisi, kad pirmuoju būsiąs Vargas, o udenistai (UDN) tvirtai tiki, kad būsiąs pirmuoju jų kandidatas Gomez.

Šalia partijų, jų kandidatų ir propagandos mechanizmo, staiga atsirado kitas labai svarbus veiksnys, su kuriuo tenka skaitytis visoms partijoms ir visiems kandidatams į deputatus. Rio de Janeire susidarė katalikiška rinkimų lyga, vardu Liga Catolica Eleitoral, trumpai - LEC. LEC išleido savo cenzuruotą sąrašą, kuriame yra vardai visų tų kandidatų, už kuriuos katalikams leistina balsuoti. Asmens, kurie yra savo veikla priešingi krikščioniškai dorovei, kovoje prieš krikščionybę, praradę gerą vardą, arba nemorališko garso - tokių asmenų vardų tame sąrašė nėra. Nebuvimas kandidato vardo tame LEC sąrašė reiškia, kad kandidatas yra nepriimtinas, vetuotas. Vetuoja net vieną ištisą partiją - PRT, kaipo nepriimtina, ir būk todėl, kad pastačiusi į savo eiles asmenų iš uždarytosios Brazilijos komunistų partijos.

Beveik visi Rio kandidatai kreipėsi tuo reikalu į LEC ir pasirašė tam tikrus pasižadėjimus, laikytis krikščioniškų gyvenimo principų ir pagal juos tarnauti tautai ir valstybei. Yra, tačiau, keletas atstovų, kurie nors savo pasižadėjimą ir pasirašė, bet jų vardai į balsuotinių asmenų sąrašą nepatekė, dėl jų praeities ir jų veiksmų. LEC neperša savo kandidatų į rinkimus, ir nesiekia valdžios, bet norėdama užkirsti kelią visokiems atoistams ir nekuklaus vardo asmenims naudotis katalikų balsais - percenzūravo visus rinkiminių kandidatų sąrašus, ir netinkamus išleido.

Reikia pažymėti, jog rinkimai Brazilijoje yra grynai Brazilijos piliečių reikalas. Svetimšaliai gyvena Brazilijoje, jeigu jie nėra prilyginti piliečiams arba naturalizuoti, negali balsuoti, nei daryti bet kokios įtakos į balsavimą (Nukelta į 18 pusl.)

LITUÂNIA

Ao Dr. Antanas Smetona, último presidente da Lituânia, numa singela, porém sincera homenagem póstuma, ao seu aniversário natalício, a 10 de Agosto de 1874.

Rachel Portella Audenis

Sei que tu choras, minha pátria amiga,
Sei que soluças quando o mar balança...
Que o vento ulula, o pinheiral fustiga,
Os sinos choram e... de chorar não cansa!

Sei que não mais ao despertar do dia,
Saúda o sol o camponês audaz.
Que os estorninhos quando o tempo esfria,
Morrem nas bétulas; não emigram mais.

Sei que distante da charrua ecôa
Triste lamento ao rasgar o chão.
Que no machado o lenhador entoa
Funéreo canto em seu coração!

Sei que fugiram das florestas tuas,
Os passarinhos que cantavam lédos...
Porque das árvores hoje as hastes nuas
Não há mais sombras, não há mais segredo

Sei que não mais os namorados sonham
Roseos castelos a perlustrar amores.
Sei que nas plagas que os teus rios banham
A flôr silvestre não tem mais olôres.

Sei que a balada que as ovelhas soltam
É tão magoada como a voz do sino!
Sei que os pastores quando as flautas tocam
Choram as aves monocórdio trino.

Sei que os poetas já não cantam mais
Tuas canções sentimentais e belas!
Porque a musa não tem madrigais
E o éstro chora outras canções singelas.

E tudo chora a mesma dôr pungente!
Chora a criança a mendigar o pão!
Chora o velhinho sua dôr premente!
-- Envolto em crepe, chora o Pavilhão!!

E eu também choro, adotiva embora...
Sou também filha, por amor aos teus.
-- Somente uma Féra tua dôr não chora
Porque é Monstro e não conhece Deus!

Não chores mais oh! Lituânia, escuta:
O mal também um dia passa e cansa.
E a sorte as vezes também se permuta...
E na alma nunca morre a esperança.

Sei que tu choras, oh! Lituânia triste!
Que tudo chora e quam chorar não há-de?!...
Passam os homens... porém Deus persiste
-- Para volver a tua liberdade!

— Kaip taip?! Išpiaustėt visas sagas ir
(12) kabliukus, kaip aš čia visą laiką kelnes
turėsiu nešioti saujoj... — protestavo My-
koliukas.

— Priprasi! Sagų jam dar čia prireikėjo.
Buržuazinė prabanga!.. Eik pirmyn, čia į kairę,
— įsakė vienas iš prižiūrėtojų, stumdamas prie-
šais save Mykoliuką.

— Duokš sekantį, — įsakė vyresnysis, kai
Mykoliuko «priėmimas» buvo užbaigtas.

Iš spintos - karsto beveik repečkomis, atbu-
las, kaip vėžys, stenėdamas ir drebėdamas visu
kūnu, kokių keturiasdešimts su viršum metų
vyras

Jis buvo apsiranęs puikia mėlyna eilute,
geltonais chrominiais pusbačiais, šilkiniais marš-
kiniais.

— Nusirenk, — buvo įsakyta jam.

— Kodėl turiu nusirengti? — pasiteiravo iš
karsto išleistas vyras, — kaip jūs turėjote teisę
mane laikyti toje dėžėje?

— Girdi ką tau sakau, ar ne! — riktelėjo
užpakalyje stovėdamas enkavedistas, smogda-
mas pastarajam gumine lazda per pakaušį.

Smūgis buvo toks stiprus, kad suimtojo gal-
va suskambėjo, tartum, tuščias puodas. Jis grie-
bėsi rankomis už galvos ir svyrudamas į šo-
nus žengė porą žingsnių pirmyn, griūdamas vi-
su kūnu ant priekyje stovinčio enkavedisto, ku-
ris jam smogė kumščiu pasmakrėn.

— O Jėzau! — sustenėjo suimtasis ir griu-
vo, kaip kaladė, ant cementinių grindų.

— Kelkis, tu amerikoniškas kiaulė, — spir-
damas gulnčiam į užpakalį, kriokė enkavedistas.

Suimtasis raginamas enkavedisto bato smū-
giais į užpakalį ir į nugarą, pradėjo keltis. Jis
šiai taip, kratydamas į visas puses galvą, pasi-
kėlė ant keturių, paskui stenėdamas išsitiesė. Jo
lūpos ir nosis buvo kruvinos.

— Nusirenk! — pakartotinai jam buvo pa-
sakyta.

Suimtasis daugiau jau nieko neklausinėda-
mas ir neprieštaraudamas, vykdė viską kas jam
buvo liepiama.

— Pavardė? — klausinėjo už stalo sėdinti
mašininkė.

— Ček! Džon Ček! — atsakė suimtasis.

— Kaip? Čia parašyta Jonas Čekaitis! —
pasakė mašininkė vartydama popierius.

— Bet aš amerikonas... — mėgino aiškintis
Džon Ček, — Aii. sustenėjo jis, kai užpakalyje
stovėjęs enkavedistas šveitė jam gumine lazda
per sprandą naują smūgį.

— Atsakinėk teisingai!.. ką čia durnių ieš-
kai! Aš tau parodysiu Džon Ček! Vadinkis taip,
kaip tavo tėvas vadinosi. Gal pamiršai? Tai čia
yra geriausias vaistas atninėčiai sugražinti - pa-
uostyk! — paaiškino enkavedistas pakišdamas
Džonui po nosim guminės lazdos galą.

— Kur gimej? — klausia toliau mašininkė.

— Vievio miestely!

— Kada iš Lietuvos išvažiavai?

— Tūkstantis devyni šimtai dvidešims tre-
čiais metais.

— Pas ką čia atvažiavai ir kodėl?

— Brolio aplankyti ir tėvo palikimo atsiimti.

— Kur brolis?

— Į Sibirą ištremtas.

— Ne į Sibirą ištremtas, bet išvykęs prak-
tikos darbams atlikti į draugišką SSSR respubli-
ką, — paaiškino enkavedistas iš naujo smogė
Džonui lazda per galvą. — Nepamirši?

— Ne, nepamiršiu! — atsakė Džonas, net
pritūpdamas nuo gautojo smūgio.

Kada visi įžanginiai formalumai ir apklau-
sinėjimai buvo baigti, enkavedistas pasirašęs
gulnčioje kampe skudurų krūvoje, numetė Džo-
nui utelėtus marškinius, suplyšusį švarką, kel-
nes, kažkokias suskilusias klumpes, ir liepė ap-
sirengti.

— Bet čia ne mano! Mano eilutę štai, šitas
ponas laiko susisukęs po pažastim, — mėgino dar
kartą Džonas protestuodamas aiškinti.

— Nepamiršk, kad čia ponų nėra. Visi es-
me draugai. Čia draugų sąjunga. Nepamiršk! Ne-
pamiršk! — įtikinėjo per sukastus dantis enka-
vedistas, vanodamas Džoną gumine lazda kur
pakliuvo: per pečius, galvą ir rankas. — Nepa-
mirši? — paklausė enkavedistas šluostydamas
savo suprakaitavusį sprandą.

— Dabar jau žinosiu! Nepamiršiu draugas..
— mėgindamas išsprauti iš burnos kraują atsa-
kinėjo Džonas,

— Aš tau ne draugas, o pilietis esu. Tu esi
areštuotas. Nepamiršk! nepamiršk, — užbaigė
aiškinti enkavedistas, dar pridėjęs keletą gumi-
nės lazdos smūgių.

Kada Džonui Čekui buvo viskas iki mažiaus-
ia smulkmenų išaiškinta, kaip to reikalauja
VKP(b) istorija ir programa, ir jis tuos paaiški-
nimus gerį sau gaivon įsidėjo, kalėjimo budėto-
jas davė įsakymą:

— Kamera Nr. 23!

Džon Ček metęs paskutinį žvilgsnį į savo
geltonos odos liuksusinį čemodaną, stovintį prie
stalo, nuėjo enkavedisto stumdomas, pagal budė-
tojo nurodytąjį adresą, į kamerą Nr. 23.

Kada kameros durys žvangėdamos užsidarė,
Džon Ček kiek pastovėjęs prie durų, atsirėmė
pečiais į sieną ir pamažu, suspaudęs delnais
smilkinius, susmuko, atsisėdamas prie sienos.

Mykoliukas, sėdėjęs su kitu vyru ant kaban-
čios lovos antroje kameros pusėje, atsistojo, ir
laikydamas saujoj kelnes, pamažu priėjęs prie
susigūžusio Džono paklausė:

— Pasakykit, jūs irgi šiandieną tik pirmą
kartą čia patekote?

— Yes Sir! — pramurmėjo Džonas vos

pajėgdamas atverti krauju sukepusias lūpas.

— Kas jūs toks? Amerikonas? — teiravosi Mykoliukas.

— Yes Sir! — atsakinėjo tuo pačiu verkiančiu balsu Džonas.

— O iš kur tu supranti lietuviškai? — įdomavosi Mykoliukas.

— Aš čia Lietuvoje dar vaikas būdamas, kai Vievio miestely su tėvais gyvenau, išmokau, — praverkšlėno Džonas.

— Amerikoje irgi buvai?

— Yes Sir!

— Tai kiek laiko kaip iš Amerikos čia atvažiavai?

— Jau du mėnesiai!

— Amerikoniškai irgi kalbi?

— Yes Sir!

— Tai koks velnias tave čia atnešė?

— Buvau komunistas. Atvažiavau tėvo palikimo atsiimti. Vievio miestely buvo namas ir ūkis. Brolis gyveno..

— Na, ir ką? — vis klausinėjo Mykoliukas.

— Namas ir ūkis atiduotas atvežtiems rusams, o brolis, išvykęs į draugišką SSSR respubliką į aukštesnius kursus praktikos darbams atlikti. — išporino kaip poterius Džonas, gerai prisimindamas gautąją iš enkavedisto pamoką.

— Tai už ką tave suėmė?

— Už tai, kad nuvykęs pas apygardos komisarą pareikalavau iš mano tėvo ūkio pašalinti rusus ir pats norėjau ten apsigyventi.

— Ir kas toliau?

— Toliau kaip matai, sėdžiu čionai ir trijų dantų burnoje man trūksta. Išlupo. — atsakė Džonas taškydamasis krūvinomis seilėmis per išluptų dantų skylę.

— Turbūt auksiniai buvo? — paklausė Mykoliukas.

— Yes Sir! — patvirtino Džonas.

— O komunistu vis dar esi? — įkyriai teiravosi Mykoliukas.

— Dabar jau nustojau komunistu būti, — kažkaip apviltu balsu tyliai atsakė Džonas.

— Na, greitai visiškai nustos, paguodė jį Mykoliukas. — Mirsi ir nustos būti komunistu. Čia mirti — tai tik nuspiauti —

— Yes Sir! — visiškai įsitikinęs patvirtino nuo komunizmo atsipeikėjęs amerikonas Džonas iš Vievio miestelio.

Džonas žiūrėjo į Mykoliuką tik viena akimi, kuri dar nevisai buvo užtinusi. Mykoliukas nežinojo ar jam to žmogaus gaila, ar koktu.

— Ir štai, sėdi buržujus, — o koks jo kostiumas, kokios klumpės ir švarpla burnoje tarp dantų, iš kur enkavedistas išlupo auksinius dantis. Mat koks, ir dar įsivaizdina: «komunistas buvau...» Palauk, palauk... bus tau «komunistas buvau» — pagalvojo Mykoliukas ir apsisukęs nuėjo sau prie sėdinčiojo ant lovos.

— Jūs irgi iš Amerikos, — paklausė Mykoliukas, prisėdęs šalia.

— Ne, aš iš Pravieniškių. Nesu toks kvailas, kad iš Amerikos važiuočiau ten, kur Stalino saulė šviečia.

Mykoliukas, šiaip taip susitvarkęs kelnes, išėmė iš kišenės dvi cigaretes; vieną padavė kaimynui, kitą pats užsirūkė.

— Jūs jau žinote už ką areštavo? — paklausė Mykoliukas kaimyną iš Pravieniškių.

— Jau žinau.

— Ilgai jau čia esi?

— Dvi savaitės O pats už ką? — paklausė Pravieniškietis,

— Aš tik šiandien čia patekau — dar nežinau už ką, dar manęs netardė, — atsakė Mykoliukas. — Tai už ką pats patekai? — pakartotinai paklausė Mykoliukas.

— Už Pravieniškių žudynes.

— Kaip? Tu ten dalyvavai tose žudynėse?

— Nedalyvavau, bet buvau nuėjęs pažiūrėti kai jau viskas buvo baigta.

— Na, ir už tai tave dabar suėmė?

— Tik už tai, kad mačiau.

— Kaip ten buvo? Papasakok, — prašė Mykoliukas.

Vyras, kiek patylėjęs, permetė akimis Mykoliuką nuo galvos iki kojų, atsiduso ir išleidęs dūmą pro nosį nusispiovė ir pradėjo pasakoti:

— Man jau vistiek, aš žinau kas manęs laukia. Galiu tau papasakoti ką aš mačiau atbėgęs į žudynių vietą:

— Prieš karą ir bolševikams užėjus aš tarnavau eigučiu. Pirmomis dienomis, karui prasidėjus, aš dėl atsargumo slapsčiausi netoli namų miške. Vieną dieną, taip apie piet, pamačiau per mišką taku bėgantį, kaimynystėje gyvenantį, rusą Polikarpovą, kuris tarnavo Pravieniškių darbo stovykloje prižiūrėtoju. Aš užėjau jam už akių ir sustabdęs paklausiau, kur jis taip bėga.

Pastarasis man papasakojo, kad atvykęs į Pravieniškių suimtųjų stovyklą šarvuotas enkavedistų būrys, iššaudęs visus suimtuosius, prižiūrėtojus ir net prižiūrėtojų šeimas. Nieko nelaukdamas nubėgau pas girininką ir pranešiau jam ką buvau girdėjęs. Mes su girininku viską pamiršę nutarėm kuo greičiausia vykti į žudynių vietą.

Po pusvalandžio, tiesiai per mišką, mes priėjome prie stovyklos. Kitoje pusėje, už spygliuotų vielų tvoros, pamatėme bėgiojančius šen ir ten žmones. Toliau kampe, lyg pylimas, baisiai suardytų lavonų krūva. Tas žiaurus, žodžiais neapsakomas vaizdas taip mane paveikė, jog turėjau stvertis tvoros baslio, kad neparpulčiau. Sužeistiesiems, pirmiau už mus atvykusieji, stengėsi suteikti pirmąją pagelbą. Norėdami patekti vidun, turėjome eiti aplink.

Čia pat prie stovyklos vartų stovi namas, kuriame gyveno prižiūrėtojai. Durys buvo atviros — įėjau vidun. Neprisimenu gerai, kas prieš kambarį buvo; viskas išmėtyta, apversta. Man pasidarė bloga. Pirštų galais įeinu virtavėn ir sustingau slenkstyje. Čia pat, po mano kojomis, su virduliu rankoje moters lavonas, sukniubęs prie krosnies. Automatiškai žengiu gretimam kambarin, turbūt, miegaman. Lovos suverstos, baltiniai ant grindų išmėtyti. Kampe apversta vaikų lovelė, o ant grindų ramiai sau guli kokių keturių metų mergaitė. Suknelė jos mėlyna, ir kaspinėlis mėlynas kilpele įpintas šviesiuose plaukeliuose. Burnikė pusiau atvira, dantukai balti — blizga, sakytum, mėgintų šypsotis. Atrodytų, tartum, miegotų.

Tačiau veideliai mirties išbalime keistai pasitempę, atvirose akutėse lyg maldavimas su neaprepiama baimė būtų užšalęs. Ant mėlynos suknelės, keleta raudonai tamsių dėmių.

Aš sustojau lyg stabo ištiktas: Stoviu, žiūriu, ir man pasidarė neišpasakytai skaudu. Na, taip, — suaugę kariauja, žudosi, o kuo kalti ši mažytė mergaitė, gulinti šalia apverstos lovelės, mėlynoje suknelėje ir mėlynu kaspinėliu

šviesiuose plaukeliuose.

Nuo tos dienos jau praėjo daug laiko ir vis ją - tą mergaitę matau. Ji stovi visur prieš mane ir žiūri su neaprepiama, maldančia baime.

Per tą laiką aš mačiau daug lavonų, žudynių - mirčių, kančių ir daug jų pamiršau, o mergaitę pasiliko. Net sapne aš apie ją dažnai galvoju; visur matau... — užbaigė pasakojimą eigulis giliai atsidusęs.

— Sugrižę enkavedistai, kad nuslėptų savo darbelius, pradėjo rinkti gyvus tų baisių žudynių liūdininkus. Tas pats rusas Polikarpovas ir įskundė mane, kad ir aš ten buvau ir mačiau — už tai ir suėmė, — paaiškino eigulis.

— Prašiau vietos milicijos viršininką, kad praneštų žydėliui Ceikinui, gyvenančiam Kaune, kuris pas mane visą laiką slapstėsi nuo vokiečių. Gal jis kuo nors galės man padėti, užtarti.

Amerikonas iš Vievio, Džon Ček, kaip jis pats save pasivadino, eiguliui pasakojant Pravieniškių žudynių istoriją, per visą laiką klausėsi sėdėdamas ir nepratarė nė žodžio. Kada eigulis užbaigė pasakojimą, jis švepluodamas pro dantų švarplą prakošė.

— ...Bimba!

— Koks bimba?... ką tu čia dabar kalbi? — paklausė Mykoliukas

— Na, tas Bimba! Ar negirdėjai apie jį? — pasiteiravo amerikonas.

— Kaip negirdėsiu! Mūsų miestely, pas kompartijos sekretorių Kozlovą, yra šuo vardu «Bimba» — paaiškino Mykoliukas.

— Aš ne apie keturkojį šunį, bet apie dvikojį, tą kuris sėdi dabar sau Amerikoje ir toliau m... lina lengvatikiams akis, tokiems koks ir aš buvau. — kalbėjo amerikonas Džonas.

— Tai kam tu jam leidai save apmulkinti? — teiravosi Mykoliukas.

— Nebuvęs, nematęs žmogus kartais ir patiki ir p... mačiai, kad viskas yra teisybė, ką jie rašo ir kalba. Tik paskaityk jų raudonlapius Laisvę, Žinias ar Darbą ir pasiklausyk jų kalbą, tai Lietuvoje dabar geriau kaip rojui: «Kauno Audiniai» geriausią šilką audžia, daugiau kaip 60 raštų ir spalvų. Kolūkiečiai nežino net kuri raštą bei spalvą išsirinkti. Visur «Mičiūrinio» sodai, kur ant drignių priskieptos vynuogės auga, ir vyna pats varva į vartotas konservų skardines.

Kolūkiečių vaikai visi mokosi, ir tik baigę universitetus gauna žagrę į rankas. Kaune Stalino prospekte vaikšto daugiavaikės premijuotos spartuolės ir skaito «tėvų tėvo» biografiją savo įvairių rasių vaikams.

O kolūkiai! Visur nauji namai. Kievienai šeimai po tris kambarius ir virtuvę. Virtuvėje yra pianinas ir veislinė kanarka. O progresas koks! Visi į teatrus važiuoja arkliais pakaustytais spartuolių melžėjų medaliais. Teatre prie kiekvienos sėdynės įtaisyti čiuptukai vodką traukti ir vonelės kojas nusimazgoti.

Bet visų tų gėrybių ir neišpasakosi... — aiškino Džonas, — kaip amerikonomams šviečia bimbinkai ir bumblininkai.

— Na, gerai, ir yra tokių lietuvių - puspročių, kurie tam bumbimbalui tiki?

— Kaip nebus! Jų visur pilna, ir yra nemažai. Nors ir aš pats - irgi, tikėjau. Dabar už tai ir sėdžiu čionai — sutiko amerikonas.

— Daug ko aš nežinojau. Dabar savo akimis pamačiau ir įsitikinau, — tęsė toliau mister

Džon savo kalbą. -- Dabar norėčiau sutikti Bimbą ir paklausti - kuo nusikalto ta mažytė mergaitė ir kam jiems buvo reikalinga jos jauna, vos pražydusi gyvybė? Gal irgi buvo priskaityta prie liaudies priešų?

«Nereikalingas man visas pasaulis, jei dėl jo būtų pralieta nors viena vaiko ašara», skaičiau viename eilėraštyje. Viena vaiko ašara, ar ne taip? O jei ne ašara, o kraujo lašas? O jei ne kraujo lašas, bet mažytės mergaitės gyvybė? O jei ne viena jauna gyvybė, bet šimtai - tūkstantčiai mažų ir didelių gyvybių Kremliaus pa-baisai aukojama ant «būsimo žemės rojus aukuro». Tada kas?

Čia ir proto netekti galima. Kas jiems davė teisę įsiveržus mūsų žemėn žudyti žmones ir vaikus? Jūs apsigimėliai, galvažudžiai - profesionalai, per nekaltai pralieta kraujo jūrą kolektyvinio teroro laive! yje norite nuvežti mus į «laimingą kruvinai raudoną rytojų!...

— Nei į Ameriką, nei į «laimingą rytojų», o į Sibirą tave nuveš... — tarstelėjo Mykoliukas linguodamas galva.

☆

-- Sėskitės ir išverskite į rusų kalbą, — pasakė NKVD tardytojas Rylkinas Barkui, paduodamas kelis lapus lietuviškų raštų.

Barkus pradėjęs skaityti paduotus jam popierius pamatė, kad tai yra senio Kerniaus pažymėjimas, duotas jam Lietuvos kariuomenės vado 1919 metais, kuriame buvo pažymėta, kad už pasižymėjimą kovose prieš bolševikus Alytaus fronte yra apdovanojamas už narsumą II jo laipsnio Vyties Kryžiumi su kardais.

Antrasis popieris, buvo iškarpa iš kariško žurnalo «Karys», kur buvo Kerniaus fotografija ir kovos smulkmenų aprašymas. Tai ir viskas. Ir kada Barkus išvertęs į rusų kalbą gražino viską Rylkinui, pastarasis liepė sargybiniui atvesti Kernių Kernius įėjęs raštinėn nudavė, kad Barkaus nepažįstas.

-- Kiek pas jus tokių didvyrių yra kaip pats? -- paklausė Rylkinas tyčiodamasis.

Kernius tylėjo nuduodamas, kad rusiškai nesupranta.

-- Išversk jam mano klausimą, -- paliepė Barkui Rylkinas.

-- Visa mūsų tauta didvyriai! -- atsakė Kernius išdidžiai pakėlęs galvą ir su panieka žiūrėdamas Rylkinui tiesiai į akis.

Tuo tarpu įėjo NKVD viršininkas Petrovas.

-- Ką jūs čia darot su šituo seniu? -- paklausė jis pasisveikinęs.

Rylkinas paaiškino reikalą, už ką Kernius yra suimtas, kad pas jį buvo rastas Vyties Kryžius ir popieriai, iš kurių paaiškėjo už ką jis tą kryžių buvo gavęs. Jokio kito įtarime nebuvo.

Petrovas paėmė popierius, perskaitė ir numetęs ant stalo pasakė:

-- Sibiru pirmuoju transportu! Ką čia su juo ceremonijų daryti...

Rylkinas atžymėjo Kerniaus byloje Petrovo įsakymą, ir pašaukęs sargybiniį liepė Fernių išvesti.

Petrovas, sargybiniui išvedus senį, pradėjo juokaudamas kalbėti apie vakar kine matytą komišką filmą.

Tik staiga koridoriuje pasigirdo serija iš pistoleto paleistų šūvių... (B. d.)

ITALĖS PATARIMAS JAUNAM LIETUVIUI

(Iš Lietuva Brangi)

Vienas lietuvis studentas mokėsi Pizos universitete, Italijoje. Matematikos mokslai jam nesisekė, ir jis juos metė. Sena jo svajonė buvo mokytis muzikos. Bet kur gauti stipendiją?

Sėdęs į traukinį, jis išvyksta bandyti laimės Romoje. Pakeliui jis susipažįsta su senyva ponia ir, išsikalbėjęs, atskleidžia jai savo planus. Prieš pat Romą ponia jam sako:

— Matau, kad Tamsta rimtai žiūri į gyvenimą. Jei Romoje nepavyktų nieko laimėti, atvažiuok, prašau, pas mane. Mūsų mieste taipgi yra konservatorija... Tik negalvok, kad aš turiu kokius išrokavimus, kaip dažnai pasitaiko pas vokiečius. Mano pagelba Tamstos neįpareigos.

Prabuvęs keletą dienų Romoje, studentas nieko nelaimėjo: nei stipendijos, nei pažadų jai gauti. Ilgai kovojo su savimi, tačiau, grįždamas, nusprendė užsukti pas ponia.

— Gerai, kad atvažiavai, — kalbėjo italė. — Aš dar kartą siūlau Tamstai pagelbą.

Lietuvis bandė atsisakyti. Jis tik užvažiavęs padėkoti jai už padaršinimą.

Ponia, lgiau nelaukdama, parodė jam kambarį, pasakė, kada bus vakarienė ir pusryčiai ir liepė jaustis kaip namie.

Bėgo mėnesiai, o globėjos nuotaikos vis buvo vienodos, prielankios ir nuoširdžios. Studentas dirbo daug ir buvo patenkintas.

Namuose jis matė ponios augintinę, pačiame itališko brendimo grožyje. Ji pasimaišydavo jo kambarielyje, kartais užkalbindavo, tačiau į jo širdies pasaulį neįsiveržė — bent taip jam atrodė. Studentas taip pat nerodė jai didelio dėmesio, nors akys džiaugėsi ją matydamos.

— kažkas netikra šiuose namuose, — vis galvojo lietuvis. — Ponia gera, taip! Bet ar vieną dieną ji nepareikalaus išpirkti vekselio — pasiūlys vesti jos augintinę. Kas bus tada?

Dar praėjo keletas mėnesių, ir vieną vakarą ponia pasiūkia studentą pas save.

— Stebėjau Tamstą, — pradėjo. — Mačiau, kad tam tikras netikrumo jausmas Tamstą lydi. Dabar aš noriu tęsti savo žodį: jei galit, prašau nuo rydienos palikti mano namus. Pats laikas šitai padaryti, nes mano augintinė Tamstą įsimylėjo. Nenoriu, kad tai kankintų ją ir Tamstai drumstų jausmus, o gal kenktų ateities planams. Prašau pinigų kelionei į Romą ir keletai mėnesių pragyvenimui. Už visą tai Tamsta nelieki man skolingas.

Studentas buvo priblokštas. Pradėtos ir pamiltos studijos turėjo baigtis.

— Tamsta būsi laimingesnis, susiradęs šiaurietę. — pridėjo dar ponia. — O dabar linkiu Tamstai išlaikyti žmonišką vertę, kaip ligi šiol.

Studentas išvyko į Romą. Kaip sapnas buvo jam tie keletas mėnesių. Jis vis galvojo apie ponia ir augintinę.

— Jei nerasciau šiaurietės. — sprendė jis, — širdis verstų grįžti... Bet kodėl ponia taip pabrėžė susirasti šiaurietę, atseit, tautietę?

Jis prisiminė vieną ponios prastarimą: ji kilusi iš šiaurės, iš vokiškos šeimos. Turbūt, ir ji — nūnai jau našlė — nesijautė laiminga, ištekėjusi už piliečio italo. Buvusi mokytoja-pedagogė, ji galėjo suprasti jauno žmogaus nepatyrimą, ir nukreipė jo kelius nuo pietų mergaitės, jos pačios augintinės.

Susitvarkęs dokumentus, studentas išvyko į Pietų Ameriką.

☆

Šeima yra tautos gyvybė.

Lietuvis kuria lietuvišką šeimą.

ŠIU DIENU LENKIJA

1. «Liaudies» Lenkija

«Liaudies» Lenkija nieko nesiskiria nuo kitų Sovietų Sąjungos satelitų, jei bent tik tuo, kad Lenkijoje palyginti su kitais Kremliaus satelitais sovietizacija vyksta gana tyliai. Norami ir revoliucinga lenkų tauta, kuri taip atkakliai kovojo su vokiečių okupacija, dabar po NKVD letena, atrodo lyg palūžus.

-- Vienu iš sovietinių tikslų Lenkijoje buvo juo veiklesnis ir galimai visuotinas psichinis lenkų nuginklavimas. Kaip buvo skaldomi ir nuginkluojami žmonės su išsilavinimu, liūdią kelias, kuri atliko gausūs lenkų mokslo ir meno atstovai, -- rašo lenkų tremties laikraštis «Mysl Polska», konstatuodamas, kad savo «bacilų išnešiojimui priešas angažavo įvairiom priemonėm pusėtinai komunizmui tolimą aplinką». Tatai parodyškina kitas emigrantinis lenkų laikraštis «Orzel Biały» iškelia tokią paralelę:

-- Pogrindžio dalyviai prieš vokiečius mirė su didvyriškumo pajautimu. Lenkijoje tada buvo visuotinė nuotaika, kad pogrindžio paslapties išdavimas nepateisinamas jokiais kankinimais ir kad už tai vienintėlė bausmė - mirties bausmė. Bet šiandien -- rašo laikraštis -- kuriasi veik priešingos nuotaikos. Yra žmonių, kurie komunistinius tardymo būdus pripažįsta neatlaikomus ir išdavimą paslapties, draugų bei artimųjų laiko neišvengiama ir atleistina. Nuo buvusio reikalavimo neriboto pasiaukojimo nusileista iki gerbimo kurtais niekšiškesniausių parsidavėlių.

Tokia padėtis susidarė tik dėl apskrios komunistų taktikos: eiti pamažu, atsargiai. Išskyrus negausias privatinės mokyklas, smulkus ūkininkus, mažas parduotuves, mažas amatininkų įmones ir Katalikų Bažnyčią, visas Lenkijos gyvenimas jau komunistų rankose. Bet ir Bažnyčia nėra palikta ramybėje. Nuo pat komunistų įsigalėjimo buvo organizuojami režimui palankūs kunigai (Związek Bojowników Demokracji). Vėliau įsteigta vyriausioji kunigų komisija, kuri leidžia komunistams palankų laikraštį kunigams «Głos Kapłana», katalikams, be to leidžiamas savaitraštis «Dzis i Jutro». Komunistų diriguojamam «bažnytiniam ansambly» žymų vaidmenį vaidina tiesiog vyriausybei priklausomi kariuomenės kapelionai. Turėdami tokią atramą, komunistai jau pereina prie tiesioginio Bažnyčios pajungimo. Savo nuožiūra vyriausybė paskyrė «Karitas» vadovybę, išleido įstatymą dėl bažnytinių turtų konfiskavimo, pakelbė «bažnytinių» fondą.

Vyriausybės stuburą sudaro partija (Zjednoczenia Polskich Robotnikaw), sudaro iš buvusios PPR (lenkų komunistų partijos) ir PPS (lenkų socialdemokratų partijos). ZPR turinti apie pusantro mil. narių. Jos globoj veikia jaunimo organizacija (Związek Młodzieży Polskiej), savo organizacija ir tikslais atatinanti komsomolą. Nuo komsomolo nesiskiria ir akademinės jaunuomenės sąjunga (Związek Młodzieży Akademickiej). Jaunimo komunistinis auklėjimas prasižda jau nuo lopšio. Todėl greta akademinio jaunimo ir šiaip jaunimo organizacijų veikia raudonų

nųjų vaikų darželių organizavimo ir raudonųjų auklių parengimo draugija (Towarzystwo Przyjaciół Dzieci). Kaip «Tygodnik Ilustrowany» rašo, «pagrindinės bolševikų atakos nukreiptos prieš mokyklinį jaunimą. Pagal Rusijoje išbandytus metodus jaunimas atiduotas «moksliniam išdirbimui». Kiekvienoj klasėj yra keli agentai. Visi mokiniai išeina specialų ideologinį apmokymą. Gauti stipendiją universiteto mokslui gali tik priklausą kompartijai ir parodę politinio aktyvumo režimo naudai. Tik stoka komunistų mokytojų trukdo jaunimo bolševikinimą. Todėl užplanuota parengti 40.000 komunistinių mokytojų.

Bet Lenkija ne tik bolševikinama bet ir rusinama. Pernai veikė apie 5.000 rusų kalbos kursų. Rusų kalbos mokytojams parengti veikia specialūs kursai. Rusų kalba privaloma nuo 5 pradžios mokyklos skyriaus. Rusų kultūrai aukštinti leidžiami rusų veikalų ir žurnalų vertimai. Rusinimui tarnauja ir krašto administracija. Išnyko vaivadijos, gminos, apskritys, vaitai, storastai. Jų vietoje atsirado tarybos ir prezidiumai.

Būdinga, kad žemės ūkio kolektivizaciją Lenkijos komunistai vykdo labai atsargiai. Iš 300 apskričių vadinami ūkiniai kooperatyvai yra tik 113-je, kur palankios tam sąlygos, daugiausia buv. Vokietijos srityse. Tuo tarpu kolchozai teapjungia apie 150.00 ha žemės ūkio. Be abejo, su laiku kolektyvizacija vis intensyvės.

Apie dabartinę Lenkijos pogrindį jau minėtas «Tygodnik Ilustrowany» taip pasisako:

-- Dabartiniu metu Lenkijoje gyventojai yra suterorizuoti ir suparalizuoti baimės. Kasdien pilasi žiaurūs sprendimai už menkniekius. Už vadinamą gandy kartojimą 5 metai kalėjimo yra kasdieniis reiškinys. Bausmės didumą nustato ne teismas, bet politinė policija. Todėl visuomenėj bėra tylėjimo sąmokslas. Tylėjimas bei švpsenos trūkumas labiausiai krinta dabartinėj Lenkijoje akysna.

Žinias apie didelį Lenkijos partizanų judėjimą tenka vertinti labai atsargiai, nes jos dažnai liečia tas sritis, kuriose jau nuo 1942/43 m. veikia ukrainiečių partizanai.

2. Tremties Lenkija

Nuo 1947 m. egziline Lenkijos vyriausybę sudaro prezidento pareigas einas A. Zaleckis, buvęs Pilsudskio užsienių reikalų ministeris, prezidento pavaduotojas bei ministeris pirmininkas T. Tomoszewskis, (šiomis dienomis mirė Red.) užsienių reikalų ministeris Sokolowskis, lenkų išėivijos reikalams ministeris Rusinek ir gynybos bei vidaus reikalų ministeris gen. Obzieżynskis. Vyriausybei tiesioginiai priklauso ir (Lenkijos karinių pajėgų generalinis inspektorius) generolas Anders.

Lenkijos tremties seimą atstovauja kelios institucijos. Su vyriausybe bendradarbiauja Rada Narodowa (Tautinė Taryba), kurią sudaro Nepriklausomybės Lyga (buv. Pilsudskio šalininkai, daugumoje kariškiai), atskilusi dalis liaudininkų,

atskilusi dalis socialistų (min. pirm. Tomoševskis) ir atskilu i darbo partijos dalis bei plačiau nežinomų politinių susigrupavimų atstovai (daugiausia kariškiai). Apskritai tai yra kraštutinių nacionalistų politinė mozaika,

1948 m. pabaigoje socialistų pastangomis gimė (Demokratiųjų Partijų Santarvė), kurią sudarė socialistai, darbo partija ir Mikolaičiko liaudininkai. Esant nesutaikomiems nuomonių skirtumams vėliau iš šio sambūrio socialistai pasitraukė, o atėjo (Demokratų Partija).

Iš Demokratiųjų Partijų Santarvės pasitraukę socialistai drauge su iš Tautinės Tarybos pasitraukusiais Stronnistwo Narodowe (Tautininkų Partija, susidarius iš buv. endek) ir (jaunosios senacijos) Pilsudskio brolio vadovaujama partija «Niepodleglosc i Demokracja» sudarė Rada Polityczna, 1949 m. pabaigoje. Į šią tarybą įeina taip pat pora Mikolaičiko grupės žmonių.

Visi trys minėti sambūriai nuo 1940 m. iki 1945 m. buvo apsijungę. Pirmasis skilimas įvyko prieš pat praėjusio karo pabaigą, kai tuometinis egzilinės Lenkijos vyriausybės ministeris pirmininkas ir liaudininkų partijos vadas Mikolaičikas pagal trijų didžiųjų sutarimus Jaltaje sutiko sudaryti su Maskvos pastatytu «Liublino Komitetu» laikinąją Lenkijos vyriausybę.

Tam Mikolaičiko ir liaudininkų žingsniui pasipriešino beveik visos politinės lenkų srovės. Tuo būdu tremties Lenkija tada pasidalino į du frontus: nepriklausomybinių ir Mikolaičiko šalininkų arba kapituliacionistų. Nepriklausomybinkai laikėsi vieningai iki 1947 m. Mirus Lenkijos prezidentui Račkevičiui, jo vietą turėjo užimti buvęs jo pavaduotojas, Arciszewskis. Tačiau vieton socialisto Arciszewskio prezidento kėdėn buvo įsodintas pilsudskininkas Zalezkis. Socialistų partija tatau palaikė konstitucijos sulaužymu ir Zalezki pripažinti prezidentu nesutiko. Nors Stronnistwo Narodowe padėjo Zalezkiui užimti prezidento kėdę bet vėliau pamatė, kad su pilsudskininkais jiems nepakeliui ir taip pat pasėkė socialistų pėdomis.

Liaudininkų politikai Lenkijoje pralaimėjus ir Mikolaičikui antrą kartą atsidūrus tremtyje,

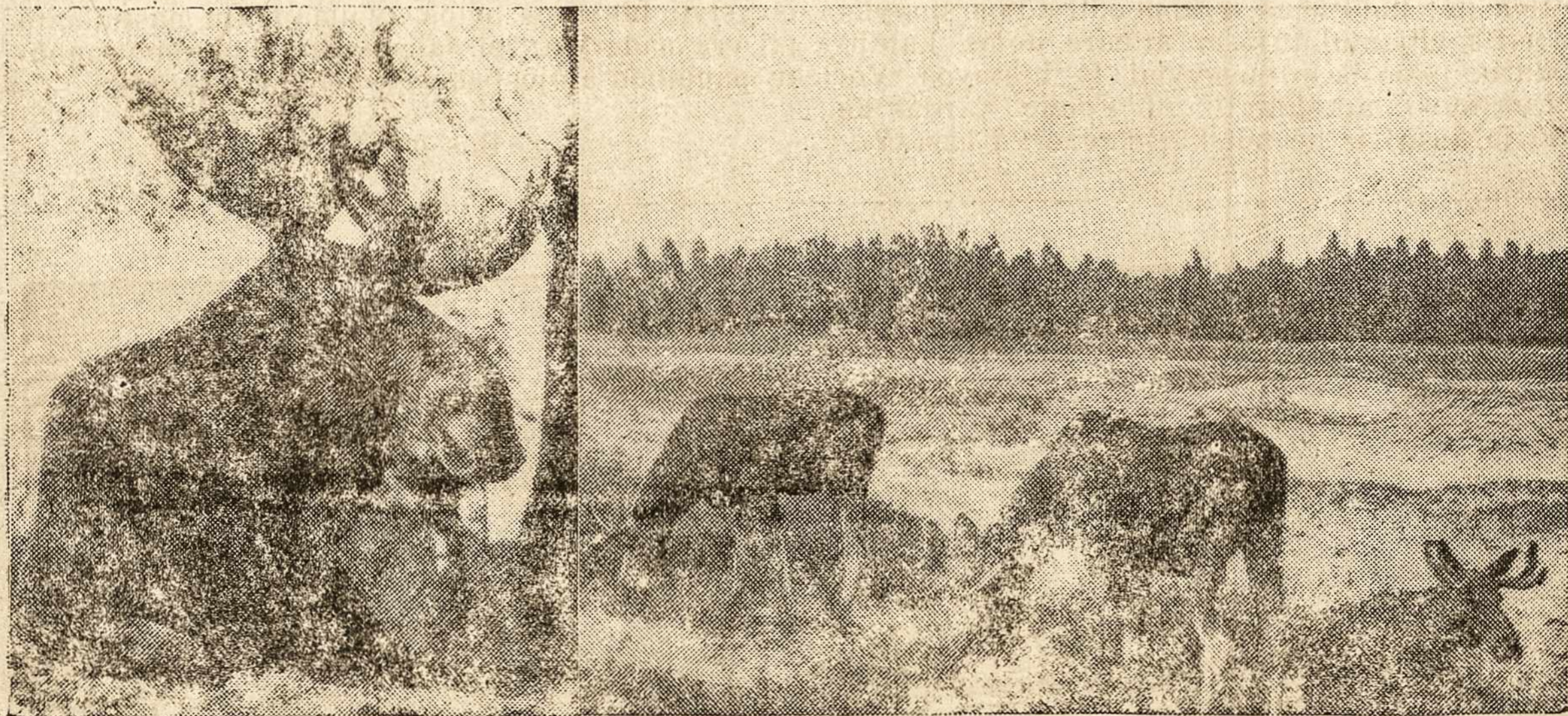
prasidėjo demokratiųjų grupių derybos dėl bendro fronto prieš diktatūros šalininkus pilsudskininkus, tačiau demokratiųjų grupių santarvė suiro ir vietoj dviejų blokų susidarė trys. Be abejo, kad toks jėgų suskaldymas kenkia Lenkijos laisvinimo darbui ir todėl visi Lenkijos patriotai suinteresuoti rasti bendrą pagrindą susipratimui.

Nežiūrint politinio susiskaldyme, karinė tremties Lenkijos organizacija yra vieninga. Visi buv. kariai yra apjuosti lenkų kovotojų susivienijimo rėmuose. Susivienijimui vadovauja gen. Anders. Jo vadovybėje taip pat yra karo laivyno savišalpa, lakūnų susivienijimas ir generolų ratas (Kolo generalow), kurį sudaro 60 buv. generolų.

3. Vilniaus klausimas

Kiekvienam lietuviui yra įdomus klausimas, ko yra tremties Lenkija iš pergyventos ir tebepergyvenamos tragedijos pasimokiusi. Visos lenkų politinės srovės nuo pilsudskininkų iki pačių kairiųjų socialistų yra vieningo nusistatymo dėl Lenkijos sienų, butent: vakaruose - Oderis-Neisse, rytuose - prieškarinė, taipgi su Vilniam ir Lvovu. Kovai dėl rytinių sienų Londone veikia speciali lenkų organizacija (Związek ziem Polnocno Wschodnich) ir leidžiamas savaitraštis «Lvov i Vilna», kurį redaguoja buv. Vilniaus dienraščio «Slovo» redaktorius Cat-Mickiewicz. Londone veikia ir «Spolecznosz Akademicka Uniwersiteta Stefana Batorego». Kur tik randasi gausesnės Vilniaus lenkų grupės, kovo 4 d. rengiamas tradicinis Kaziuko turgus. Apie tai, kad visų kryptiųjų lenkų tremties spauda kiekviena proga prisimindama Vilnių neiškenčia nepabrėžusi Lenkijos imperializmo šia kryptimi, - netenka nė aiškinti. Toks tremties lenkų nusistatymas mums vieną dalyką pasako: susitarti su lenkais dėl Lietuvos - Lenkijos sienų diplomatinio keliu tuo tarpu yra tik graži svajonė Lietuvos - Lenkijos siena turi būti nustatyta tokių veiksmų, kurių sprendimą pakeisti lenkai nebūt pajėgūs, nes jie skaitysis tik su įvykusi ir nepakeičiamu faktu.

B. A.

Briedžiai Lietuvos pajūryje

TAUTOS FONDO REIKULU

Lietuvi, aukok Tautos Fondui! Tai yra Tavo neatsisakoma pareiga pavergtai ir žlugdomai Tėvynei Tavo auka bus Tavo pateisinimas, kad dabar gyveni laisvuose, demokratiškuose Vakaruose. Tai bus Tavo pasiteisinimas, kai grįši į išlaisvintą Lietuvą.

Tais maždaug žodžiais mūsų kovai vadovaują organai — VLIKas ir Vykdomoji Taryba — dažnomis progomis kreipėsi ir kreipiasi į lietuvių tremtinį, į mūsų emigracinę visuomenę iš viso. Ir vis tik atsiranda daug kas, kas dar ir šią dieną klausia: kas yra Tautos Fondas ir kam T. Fondas reikalingas?

Trumpai atsakydamas tą klausimą, pasakyčiau: tai yra mūsų rezistencijos sukurtas išdas vesti kovai už Lietuvos išlaisvinimą. Tai yra svarbiausias tai kovai vesti ginklas, be kurio visos mūsų, didžiausio pasišventimo žadinamos pastangos dažnai liktų be realių pasėkų. T. Fondas yra tylus, bet ištikimas mūsų kovos palydovas, be kurio pati kova būtų neįmanoma, kaip negalima yra kūno gyvybė be pastoviai ir pakankamai stipriai plakančios širdies.

Truputis žinių iš T. Fondo praeities.

T. Fondo užuomazga buvo padaryta dar Lietuvoje 1903 metais, kai jungtinė mūsų rezistencija sudarė Vyriausiąjį Lietuvos išlaisvinimo Komitetą (VLIK). Mūsų kova su rudoju okupantu tuomet taip pat buvo reikalinga lėšų, kad ir ne tiek, kaip dabar. Rezistencija pati turėjo jomis pasirūpinti, šaukdamasi mūsų visuomenės paramos. Kai kova su okupantu savoj žemėj reikalavo nemokamo darbo, neatlyginamų žygių ir pasiaukojimo, pinigais ne tie svėrė. Jį dažnai atstodavo iš visur savųjų tiekiamą paramą ir jausmas, kad bėdoj būsi visų gelbėtas. Kiek pinigų buvo tuomet reikalinga, jį parūpindavo stambios T. Fondui aukos mūsų visuomeninių organizacijų, kartais ir privačių asmenų. Tada nebuvo reikalo sudaryti didesnes pinigų atsargas.

VLIKo narių daugumą pateko Hitlerio Vokietijon per kalėjimus ir koncentracijos stovyklas, ir tik alijantai 1945 m. atidarė jiems kalėjimo duris. Išėjo iš jo pusgyviai. Iš Lietuvos Vokietijon buvo atkeltas tik T. Fondo vardas be cento jo kasoj ir be bet kurių rezervų užsieny.

Ne vienas buvusiųjų mūsų pareigūnų, stovėjusių įstaigos ar įmonės priešaky, bėgdamas nuo bolševikų. Vokietijon pergabeno nemaža valstybinio ar visuomeninio turto. Bet kai 1945 m. T. Fondo Valdyba spausdintu atsišaukimu kreipėsi į tuos asmenis kad praneštų ką visuomeninio turto atvežęs, atsakymas buvo klaiki tylą. Tos tylas mes neturėtume užmiršti ir grįžę išlaisvinton Lietuvoj. Tik viena, kita organizacija sąžiningai ir tvarkingai perdavė T. Fondui jų turėtas lėšas.

T. Fondui ir tremty beliko vienintėlis lėšų šaltinis — tai mūsų tremtiniai ir mūsų senoji emigracija, Valstybiniai mūsų fondai liko «išaldyti» ir mums neprieinami. Už tai mes galime didžiutis gyvu mūsų tautos dalies, atsidūrusios už tėvynės ribų, jautrumu. VLIKo paskatinti mūsų tremtiniai, patys gyvendami vargo metus, gausiomis ir nuoširdžiomis aukomis iš karto parėmė T. Fondą ir mokėjo jį remti per visą skurdųjį tremties metą. Mūsų senoji emigracija su tokiu pakiliu entuziazmu stvėrėsi šalpos darbo ir mūsų politinės veiklos rėmimo, kaip reta kita tauta.

Mūsų tremties bendruomenė iš karto remdavo T. Fondą atsitiktinėmis aukomis, renkamos per aukų vėjus. Nors T. Fondas ir gaudavo per tokius vėjus žymias sumas, bet tremčiai nesibaigiant Lietuvos bylos gynimą reikiant vis stiprinti, aiškėjo būtinumas parūpinti T. Fondui pastovias ir pakankamas lėšas. Dėl to V. Tarybos pasiūlymu VLIKo buvo nusistatyta kviesti mūsų tremtinius, kad savanoriškai apsidėtų pastoviu mokesčiu Lietuvos laisvinimo reikalui. Tuo pat būdu turėjo būti aprūpinami ir pačios termtinių bendruomenės reikalai.

Reikėjo nemažą pastangų, kad tas lėšų parūpinimo būdas įsigyventų. Bet tikslas buvo pasiektas. Per paskutinius tremties mstus vadinas solidarumo mokestis jau buvo visų pastoviai mokamas, jei tik bendruomenės organai neapsileisdavo jį išrinkti. Jis davė pagrindą vad. organų pastoviai veiklai, davė jiems galimumo tą veiklą planuoti ilgesniam laikui ir ją vykdyti su įsitikinimu, kad dėl lėšų stokos ji nebus staiga nutraukta.

VLIKas ir V. Taryba vis tik nebūtų galėję išvystyti Lietuvos bylos gynimą tokiu mastu, kaip tai yra padaryta, jei šalia tremtinių jieme nebūtų pagelbon atėjusi mūsų senoji emigracija.

(Bus daugiau)

Mažiesiems

Liúdnas Paveikslas

Jonas Šiožinys

Mačiau aš, kai verkė mergaitė
Į langą išmeigus 'akis,
Išėjo į miestą tėvelis,
Negrižta, nors temsta naktis.

Prie sienos pakrypusioj blovoj
Motulė jos guli sena,
Daug dirbo... džiova ją palaužė,
Kaip eglę palaužia audra.

Išėjo tėvelis pirkt vaistų,
Dar buvo šiek tiek pinigų,
Dabar po smukles, tur būt, švaistos,
Neboja šeimynos vargų.

Degtinę jisai taip pamėgo,
Gyventi negali be jos,
Sugriebia kur centą ir bėga
Į smuklę degtinės bjaurios.

Ir rauda vargdienė mergelė —
Negrižta tėvelis ilgai...
Ir skaudžia jai skausmas širdelę:
Kur būtų, ką veiktų jisai?

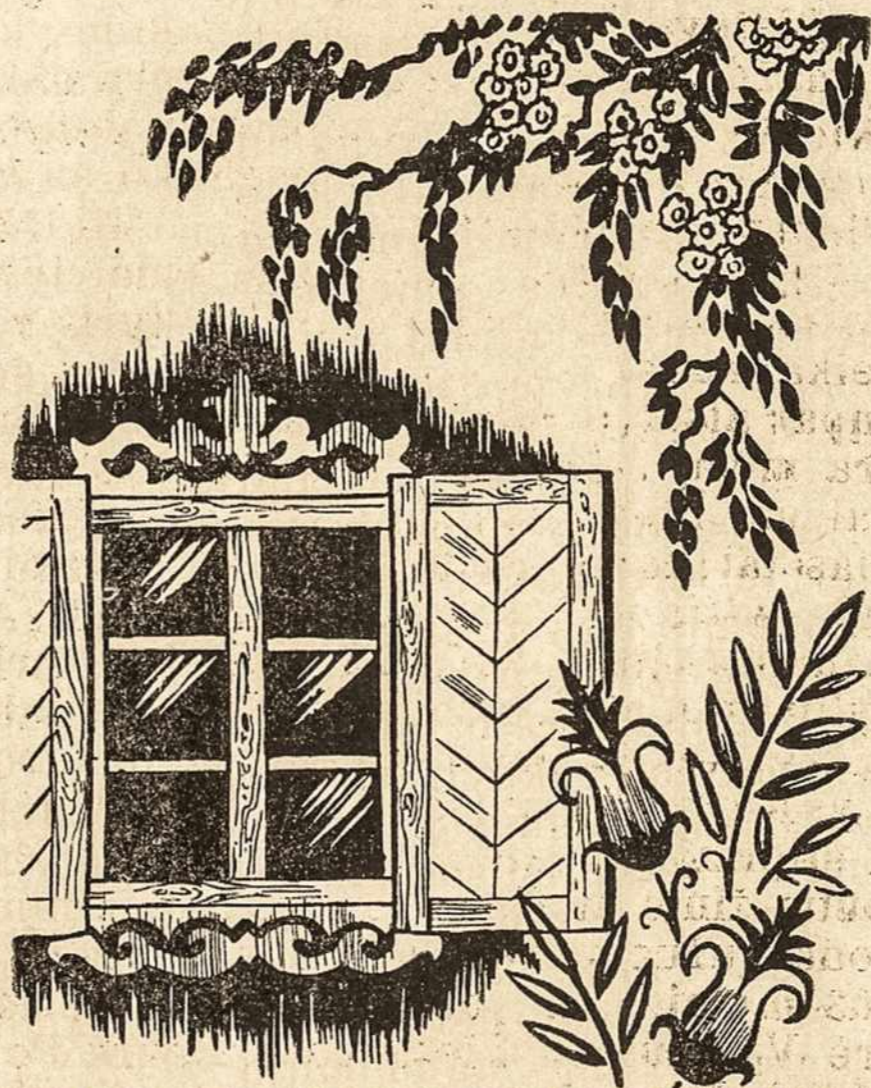
Kai rytą saulutė tekėjo,
Mačiau aš prie smuklės namų,
Neg, vas girtuoklis gulėjo,
Palaužtas degtinės nuodų.

Mačiau, kai raudėjo mergelė
Parpuolas ant gatvės kelios,
— Nebėra, nebėra tėvelio...
Nebėr ir motutės meilios.

PAVASARIO RYTA

Antanas Zabulionis

Vos, pramerčiau akutes,
matau, saulė teka
ir pakėliau rankutes
ten kur paukščiai šneka.

**VAI TAI MES MYLIME TĄ ŽEMĘ,
KUR VASAROM DARŽELIAI ŽYDI,
KUR ŽALIOS PUŠYS DANGU REMIA
O SUNKŲ DARBA DAINOS LYDI.**

Nesuprantu kur randuos,
pasakų šalyje,
ar pas Dievą, ar kur nors
angelų būryje?

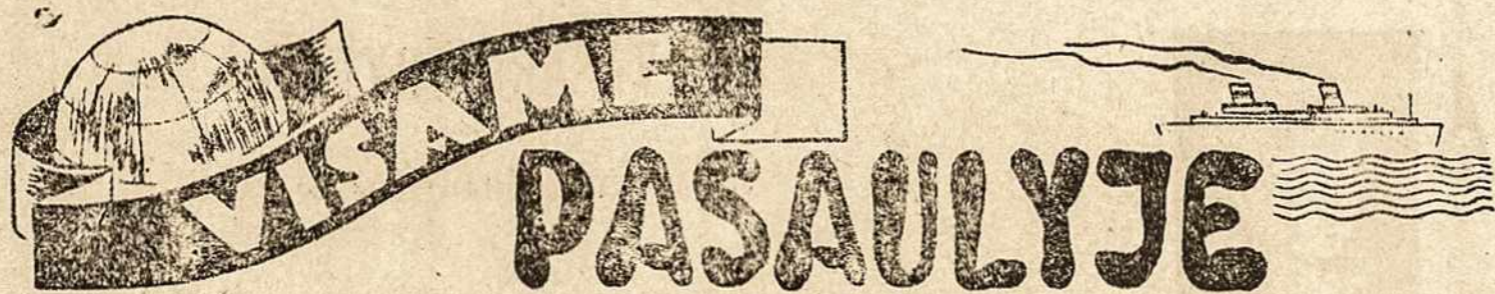
Medžių lapai ir žiedai
tviska mirgaliuoja,
man atrodo tik sapnai
širdį taip vilioja!

O tarp lapų ir žiedų
rasa sidabrinė,
man atrodo lyg būtų
deimantų tevyne.

Bet ne pasakos čionai,
tai tikra teisybė
ir ne monai, ne sapnai! —
Vasaros grozybė.

Kurs sutvėrė visą tai,
Dievui aš dėkingas,
O Aukščiausias ar matai
koks aš čia laimingas!

Korejos Karas

Korejos karas, prasidėjęs birželio mėn. 25 d. galima sakyti, visą laiką nepalankiai vystėsi amerikiečių ir pietų korejiečių kariuomenės daliniams. Rugsėjo mėnesio 15 d. perėjo į antrą karą fazę, kai stiprūs amerikiečių kariuomenės daliniai išsikėlė prieš užnagaryje, tuo būdu pradėdami antrąjį frontą.

Komunistai staigiai puldami pietų Koreją, buvo nepalyginamai geriau kariškai pasirengę tiek žmonėmis tiek ir ginklais. Keletą dienų vėliau pasiūsti amerikiečių daliniai turėjo labai nelengvą uždavinį vykdyti stabdo muosius ir gynamuosius karo veiksmus beveik ištiesus du su puse mėnesio, turėdami prieš save net daug skaitlingesni priešą. skaičiuojant net 1 prieš 10. Sekmingas šių stabdomųjų ir vilkinamųjų karo operacijų įvykdymas, be abejonės, yra amerikiečių gen. Mack Arthuro nuopelnas. Komunistų Korejos užpuolimo planas kaip tik ir rėmėsi staigia ir greita pergale, išmetant į jūrą amerikiečių dalinius, jeigu tokių būtų buvę. Tą planą komunistai sėkmingai vykdė, turėdami visą laiką savo rankose puolimo iniciatyvą, ir besidžiaugiant viso pasaulio komunistams, kaip korejiečiai lupą «kapitalistus».

Per tą laiką amerikiečiai buvo priversti trauktis be perstojimo į pietus, kur Korejos pusiasalis pačiuose pietuose trikampyje tarp Činju, Masan, Teagu ir Pohang ir prieš svarbų tiekimo uostą Pusan isitvirtino paskutinei gynybai, kadangi daugiau kur trauktis jau nebuvo. Ir šio amerikiečių prailčio komunistai, nepaisant visų pastangų ir aukų, nepajėgė paimti.

Kaip jau minėjome, rugsėjo mėn. 15 d. amerikiečiai pradėjo su stambiais pajėgomis antrą frontą. Visi komunistų puolamieji veiksmai buvo suparalizuoti, stambiausios komunistų pajėgos pusiasalio pietuose pateko į pavojų būti ansuptos ir sunaikintos. Komunistų gynybos veiksmai prieš amerikiečių kėlimosi

vadinamuosius amfibinius veiksmus nereikšmingi. Korejos karas persivertė labai staiga į pavojingą ir nepalankią užpuolikams kryptį, ir šiandien, galima sakyti, nesimato nieko, kas galėtų juos išgelbėti nuo visiško sunaikinimo.

Didžiausieji laipinimo veiksmai įvykdyti prie uosto Inchon, kuris randasi į vakarus nuo Korejos sostinės Seula. Tuos amfibinius veiksmus vykdė 261 karo laivų vienetų junginys, didžiausias iki šiol po šio karo. Junginiui vadovavo patsai gen. Mack Arthur iš didžiausio JAV kreiserio «Missouri», kuris turi 57.000 tonų, ir kurio įgulą sudaro 2.700 vyrų.

Į Inchon uostą buvo išlaipinta 40.000 kareivių. Mažesnieji laipinimo veiksmai buvo įvykdyti ir kitose vietose, o taipgi ir pusiasalio rytiniame krašte virš Pohang.

Kartu su išlaipinimu naujų kariuomenės dalių prieš užnagaryje amerikiečių pajėgos pusiasalio pietuose, kurios iki šiol sunkiai gynė pagal upės Noktong ribas prietilčio centrinį frontą, taipgi perėjo į puolimą.

Stambiausios korejiečių komunistų pajėgos kaip tik čia sukongcentruotos, kad užimtų paskutinę uostą ir išmestų amerikiečius į jūrą, dabar grąšinamos iš šiaurės naujų išsikėlusiuoju dalinių, po keletos dienų mūšių pradėjo įvairiuose vietose trauktis į šiaurę.

Svarbiausias išsikėlusios kariuomenės uždavinys prie Inchon buvo užimti svarbų Inchon uostą ir Korejos sostinę Seulą, netoli į rytus nuo uosto. Kimpo aerodromas prie Seulo jau yra sąjungininkų rankose ir ten leidžiasi kas 6 minutės vis naujas transporto lėktuvus veždamas tiekimus. Išsikėlusieji daliniai jau peržengė upę Aan, kuri yra natūralinė Seulo gynybos kliūtis, ir supa pati miestą. Seulo miestas čia 2 komunistų divizijos; priskaitant apie 10.000 žmonių, kurie tvirtinasi mieste ir turi įsakymą «gintis iki mirties». Ilgesnės kautynės dėl Seulo nieko negali nulemti karo eigos, tik labiau sunaikinti patį miestą,

kuriame taikos laikais buvo priskaitoma iki milijono gyventojų. Užimdami Seulo miestą, amerikiečiai nukerta svarbiausius komunistų susisiekimo kelius su pusiasalio šiaure, iš kur jie gauna tiekinius ir rusų ginklus.

Seulo ginti iš šiaurės yra siunčiami komunistų nauji daliniai, kurių žygiš betgi sunkus dėl nepalaujamo amerikiečių aviacijos bombardavimo.

Šiame fronte amerikiečiai pirmą sykį yra ir savo skaičiumi skaitlingesni, kaip 4 prieš 1. Pusiasalio rytiniame krante išlaipintieji daliniai turi tą patį tikslą - atkirsti komunistų pajėgas besirandančias pietuose nuo šiaurės.

JTO delegatams buvo duotas banketas New Yorke, Hotel Artoria. Banketo metu New Yorko gubernatorius Dewey pasakė balbą, kad Rusijoje 10-15 milijonų žmonių laikomi priverčiamojo darbo vergais. Rusų delegatai Višinskis ir Malikas, o su jais ir jų palydovai atsikėlė ir išėjo iš banketo nei valgę nei gėrę.

— New York Pasibaigus trijų didžiųjų valstybių, JAV, Anglijos ir Prancūzijos kanclerių pasitarimams, buvo išleistas pranešimas apie toje konferencijoje padarytus nutarimus. Trijų kanclerių, Achesono, Bevino ir Schumano pasitarimų dėmesio centre buvo tos priemonės, kurių reikia imtis išgelbėti vakarų Europą ir tuo pačiu keliu sustvirtinti viso laisvojo pasaulio saugumą.

Svarstant vakarų Europos gyvybos reikalus, ypatingo rūpesčio sukėlė vakarų Vokietijos gynyba. Nustatyta, tol kol nebus galima sujungti į vieną visos Vokietijos, laikyti teisėta tik federalinę (Bon'os) vyriausybę, ir galinčia atstovauti vakiečių tautą tarptautinėse konferencijose. Federalinė Vokietijos Respublika būsianti priimta laisvųjų tautų šeimon. Vakarų Vokietija galėsianti jau turėti savo ambasadas ir atstovybes užsienyje. Buvo taip pat viešai pasižadėta ginti vakarų Vokietiją nuo komunistų užpuolimo, sustiprinant kariuomenės skaičių.

Klausimas dėl pačių vakiečių apginklavimo liko, kol kas neišspręstas.

NAUJOVĖS!

Visos iki šiol žinomos audimo staklės, ataudams per nyčių praskesčius metmenų žiomenis peršauti, vartodavo laivelio pavidalo šaudyklę, o joje būdavo įdėta siūlų pritrinta šeiva. Toji šaudyklė naminėse staklėse svie užlaminu audėjos miklia ranka kairėn ir dešinėn, jos paliekamą siūlą muštuvų skietu pridaužiant prie audimo.

Mechaniškose staklėse tą darbą atlieka oda padengti smoglavai. Dažiausias tokio laivelio šaudyklės nepatogumas glūdi tame, kad šeivai išsibaigus reikia sustoti ir įdėti naują, arba prie staklių pridėti automatišką šėivų keitimo aparatą. Antras nepatogumas yra tas, kad reikia nytimis plačiai pražiodinti metmenis, kad šaudyklė galėtų neužkliuvusi praskristi. Nuo to dyla metmenų siūlai ir iššaukia siūlų trūkumus, bei staklių sustabdymą pririšimui nutrūkusių galų.

Dabar šveicarų firma Sulzer išrado audimo stakles be šaudyklės su šeiva. Ataudų siūlas eina iš kairės mašinos pusės tiesiog nuo vynioklio. Tą ataudą pagauna mažos kulipkos galiniai gnybteliai. Ta kulipka, jau įsitvėrusi ataudą, standraus spyriaklio iššaunama į dešinę. Perskridus metmenų žiomenis ir pertraukusi ataudą, toji kulipka atsitrenkia į tam tikrą stabdį, paleidžia siūlą, ir pati nukrinta į kanalą, kuriuo ji vėl apylėčiai sugražinama į iššovimo spyną kairėje staklių pusėje. Darbe būna 12-18 kulipkų, kad galėtų būti sulėtintas jų grįžimas į spyną kairėje.

Kulipkai pratempti siūlą, pakanka labai mažo metmenų pražiodinimo, o kadangi dirba nuo vieno iki pusantro tuzino kulipkų, tai audimo sparta yra žymiai didesnė, negu audžiant su šaudykle-laiveliu. Palyginimui žinotina, kad audžiant su šėivine šaudykle 190 cm. pločio audimą, galima padaryti apie 105-130 šėivių per minutę. Gi peršaukiant ataudus su naujai išrasta kulipka, gaunami tokie skaičiai:

Audimo plotis	Šėivių skaičius per minutę
381 cm.	170
300 cm.	190
200 cm	250

Staklės su šėivine šaudykle dėl sustojimų dirbe išbūna apie 60-70% viso tarnybinio laiko. Kulipkinės staklės darbe išsilaiko apie 97-98% viso laiko, be veik nieko nesugaišdamos sustojimams. Specialistai pranašauja, kad per 10 metų naujosios kulipkinės staklės išstums iš audyklų senojo tipo stakles.

Vienintelis kulipkinių staklių nedateklis, kad jos nepadaro audimo kraštuose nebryzgančios briaunos Tam tikros žirkulės nukerpa tuos ataudus, abiejuose kraštuose paliekant po pu santro centimetro bryzgų. Tačiau manoma, kad tie pakraščiai siūvyklose nueisia į atkarpas be žybaus nuostolio, o tą nedateklių apsčiai atlygysiant audimo sparta.

Orinis susisiekimas

Orinio susisiekimio linija São Paulo Rio de Janeiro jau užima savo keleivių ir perskridimų gausumu antrąją vietą visame paaulyje. Pirmoji vieta, kol kas, tenka Wachingtono New Yorko oro linijai. Manoma, kad už trijų metų jau turėsime keleivinius lėktuvus su stumties varykliais, o vėliau atsiras lėktuvai su atominiais varykliais. Artinasi laikas, kada skrisime greičiau už garsą.

Kryžininkų kova už laisvę

Jungtinėse Vmerikos valstybėse pradėta kova su komunistine propaganda ir už žmonių laisvę. Mass. valstijoje šiai kovai vadovauja guber. Paul A. Dever. Jis ragina visus kovoti su Maliko melais, komunistų brutalumu, pajėga, žiaurumu.

«Kryžininkų kova už laisvę nėra tik judėjimas atremti tarp tautinio komunizmo blogumus», sako gub. Paul A. Dever. «Yra tai garbingas judėjimas, kad mes patys būtume laisvi ir laikytumės mūsų principų».

«Remdami šią kovą», jis pareiškė, «mes atremsime Maliko piktas ir klaidinančias kalbas, Stockholmo rezoliucijos neteisingas pretencijas ir visus melus, kuriuos skleidžia komunistai ir jų pasekėjai».

Nathan Tufts iš Greenfield. valstijos vėjiaus pirmininkas nurodė, kad Mass. valstijoje steigiami skyriai ir daromos pastangos į tą kovą įtraukti kuo daugiausia piliečių.

Bus nupirktas laisvės varpas, kuris bus vežiojamas Amerikoj miestų gatvėmis, sakomos prakalbos, renkami parašai pridedančių kovon už laisvę. Po to tas varpas bus nuvežtas į Berlyną, anapus geležinės uždangos. Jis suskambės tik tuomet, kai bus paskelbta kova prieš pavergėjus ir pradės griūti geležinė uždanga. Laisvės sąjudis randa didelio pritarimo Amerikos visuomenėje.

Ką Amerika skaito?

Per metus JAV pasirodo apie 11.000 knygų. Tarp jų apie 1500 romanų. Ir šiais metais jau nusitaisytos «geriausiai einančios knygos» Best Seller - List.

Pirmoji vieta tenka Henry Mor-ton Robinsono knygai «Kardinolai», Joje vaizduojamas jauno kunigo iškilimas iki aukščiausio bažnytinio gyvenimo laipsnio, kurį Amerika turi. Romano pasisekimas rodo, kad Amerikoje dar nėra išblėses užsidegimas religinio turinio pasakojimui.

Tarp penkių geriausiai einančių knygų priklauso ir John Hersey romanai «The Wall» (Siena). Jame vaizduojamas žydų sunaikinimas Varšuvoje 1943 m. Medžiaga dokumentinė, formaliariamai iškasto iš griuvėsių Noacgo Levinsono dienoraštis. Ideja - artimo meilė ir dvasios laimėjimas. Autorius - ne žydas.

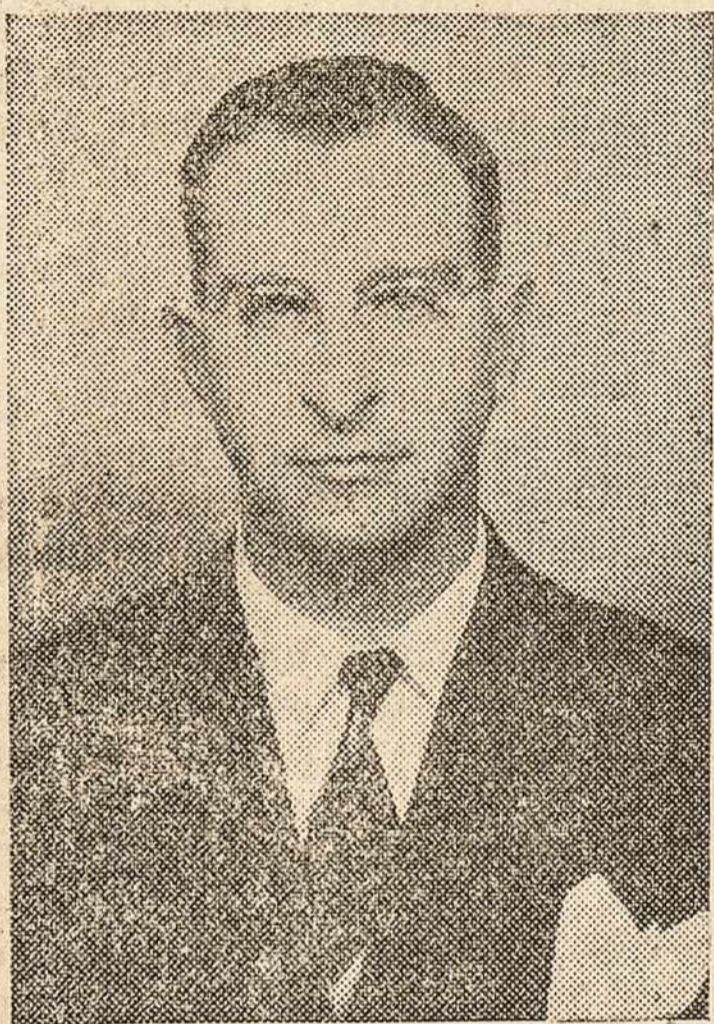
Greta jos stovi Robert Penn Warrens romanai «Gana pasaulio ir laiko» - iš 19-ojo amžiaus pradžios Kentucky gyvenimo. Tai nuotykiškai jauno žmogaus, išėjusio į politiką, kuris įsimylėjo, savo mylimosios buvo prikalbėtas nužudyti jos suvedžioją ir toliau smuko. Tik prieš teisimą jis supranta savo nusi kaltimą ir atsakomybę. Antorius neteisina savo herojaus aplinka, pabrėžia jo asmeninį atsakingumą ir, kaip kad ir daugumas šių dienų amerikiečių rašytojų, geresnės ateities laukia iš paties žmogaus.

JAV Senatas 70 balsų prieš 7 priėmė įstatymą reikalaujantį komunistus užsiregistruoti. Kilus karui arba sukilimui, komunistai ir kiti subversyvūs asmenys bus suimti ir patalpinti į koncentracijos stovyklas. Prezidentas šį įstatymą vetavo, bet Senatas to veto nepripažįsta, ir laukia Trumano parašo.

Lietuviai BRAZILIJOJE

Olga KAMINSKAITĖ

Dr. José Ferreira CARRATO

Dr. José Ferreira Carrato, gerb. «Mūsų Lietuvos» atsakomingas redaktorius, veda Radio Excelsior programas - «Falam os estudantes», kuri yra transliuojama kas sekmadienį nuo 9 iki 10 val. ryto.

Tas programą išpildo įvairių mokyklų dr. Carrato pakviesti mokiniai, parodydami savo mokslo gabumus ir intelektualinius pasiekimus.

Yra malonu čia pažymėti, kad dr. Carrato nepamiršo ir lietuvių kolonijos Vila Zelinos Seselių Pranciškiečių mokyklos mokinių, kurie praėitą sekmadienį rugsėjo mėn. 24 d. dr. Carrato pastangomis pasirodė jo vadovaujamoje programoje. Vila Zelinos Seselių mokyklos mokiniai dalyvavusieji programoje daugumoje buvo lietuviai.

Pradėdamas programą dr. Carrato pareiškė, kad Seselės Prancišketės 1938 m. atvykusios iš JAV ir pradėjusios dirbti mokslo ir katalikybės naudai, šiandien išlaiko V. Zelinoje nemažą mokyklą, vienintelę šiame rajone.

Seselių mokiniai pasižymėjo savo gabumais, atsakydami teisingai ir tiksliai į duotus klausimus. Taip pat gražiai pasirodė mokyklos vaiku choras padainuodamas portugališkai ir angliškai.

Mums lietuviams yra malonu pastebėti, kad dr. Carrato kalbėdamas su mažais lietuviukais prisiminė ir lietuvius, lietuvių koloniją, pabrėždamas, kad lietuviai yra labai darbštūs žmonės ir savo darbštumu bei pastangomis pakėlė brazilų tautą ir daug prisidėjo prie São Paulo miesto padidėjimo. Paminėjo taip pat Nemuną, Kauną ir taip gražiai skambančią, vieną iš seniausių lietuvių kalbą, kuri, kaip ir pati tauta, nėra nei germanų, nei romėnų, nei slavų kilmės.

Visi mokiniai liko labai patenkinti programos pasisekimu, o kurie atsakė į klausimus, gavo iš dr. Carrato gražią knygą dovanų.

Seselės Prancišketės ir jų mokiniai nuoširdžiai dėkoja dr. J. F. Carratui už jo pastangas V. Zelinos mokyklos mokinių dalyvavimu jo vadovaujamoje programoje ir mes, lietuviai esame dėkingi už lietuvių vardo minėjimą ir gražų atsiliepimą apie mūsų kalbą ir tautą.

J. M.

— Pagal naujausias gautas žinias, klebonas kun. P. Ragažinskas, sveikatos reikalais uždelęs sugrįžimą, iš JAV išvyksta spalio mėn. 7 d. ir laivu «Uruguay» spalio mėn. 20 d. pasieks Santos uostą.

Jam laiškus galima rašyti šiuo adresu: 417 Grand Str, Brooklyn 11, N. Y. USA.

— Rugsėjo mėn. 22 d. iš Rio de Janeiro atvyko į S. Paulį nuo latiniam apsigyvenimui ir darbui su Liet. K. Bendruomenės choru maestro Aleksas Ambrozaitis. Šiomis dienomis atvyksta ir jo šeima.

Apsigyvens Vila Zelinoje, Rio Feio Nr. 218. Maestro be savo tiesioginio darbo su choru, mokinys ir norinčius mokytis muzikos.

Olga Kaminskaitė, gyv. Rua 7 Nr. 13, yra puikiai pasirodžiusi mokytojos Ritos Sprogis mokinė piano koncerte, 1950-9-10.

Olga mokosi Orozimbo Maia gimnazijoje, S. Paulo miesto konservatorijoje ir pas mok. Rita Sprogis.

RIO DE JANEIRO

— Edvardo Girčio šeimą aplankė Garnys: 7-9-50 Maternidade da Olaria gimė «Girčiukas», Girčio įpėdinis, Karlos Girčis.

Girčienė jaučiasi gerai. Viskas «O. K.».

Spalio mėn. 7 d. «Dainava» rengia vakarą Buqueroá salėje, Rua Santa Lucia, Rio.

Pranas Dutkus pirko barą ant Rua Pedro Americo N, 41 Rio.

Stasys Simcnavičius DP, fotografas, išvyko į Cabo Frio atostogauti.

Aleksandras Spinkus ir stalius Julius, rugsėjo 6 d. buvo suimti ir nugabenti į policiją, už «Jozepelio» garbinimo politiką ir dar dabar tebesėdi šaltojoj.

Valentina GISAITĖ

Valentina Gisaitė, 19 m. amžiaus gyv. Rua Venda Nova, Nr. 22, labai gražiai pasirodžiusi Ritos Sprogis mokinių piano koncerte 1950-8-10. Meisteriškai pasikambino «Le lac du Come», «Sonata do luar» ir «Pour Elise».

Valentina yra labai gabi mok Ritos mokinė ir sekančiais metais stos į S. Paulo miesto konservatoriją, nes ji yra jau pakankamai pasiruošusi. Linkime geros sėkmės.

Ignas Dubauskas, ilgą laiką nuolatos gyvena Rua Santa Pastora Nr. São Craistovão. 14-9 pirkto tą namą kuriame gyveno nuo 1933 metų. Mokėjo 200 tuks tančių kruzeirų.

Aleksandras Parokas, 40 m. amžiaus, iš profesijos siuvėjas, rugsėjo mėn. 2 tapo paguldytas Santa Casa da Misericordai ligojūninėn.

Daug specialistų tyrinėjo jo ligą, bet iki šiol jie nesužinojo kokia jo liga. Jis sutinęs nuo kelių iki juostos.

Julius Žalas ir Bolys Kavaliauskas, išsirūpino iš I. A. P. I. pensiją, nes jie abuserga tuberkuliozu. Daktaras sakęs jiems: «jeigu jūs išpildysite mano įsakymą, tai po metų būsite sveiki».

Petras Babickas, pakeitė savo butą, ir S. Cristovaõ į Ilha do Governador, į labai poetišką vietą. Jis gavo butą pas prekybininką J. Funkaitį. Babickas taip pat dirba kaip dr. Meierio

sekretorius.

Bolys Galaveckas, siuvėjas, išgyvenęs Rio apie 20 metų išvyko į S. Paulo ir ten mano apsigyventi.

Albertina Mankauskaitė 36 m. amžiaus, gyvena Rio, šeštadienį 9-9-50 gėrė ir šoko per visą naktį Big Bar. Sekmadienio rytą, grįždami iš Big «faros» su taksi ir kadangi šoferis buvo labai girtas, nesuvaldė auto, pataikė į stulpą ir apvirto. Visi 6 asmenys pateko į pronto socoro (greitąją pagelbą).

Ignas Dubauskas žymus Rio veikėjas, 2-9-50 savo 50 m. sukaktuvių proga, savo namuose surengė gražų balių ir sukvietė žymiuosius lietuvius. Balius užsibaigė 3 val. ryto.

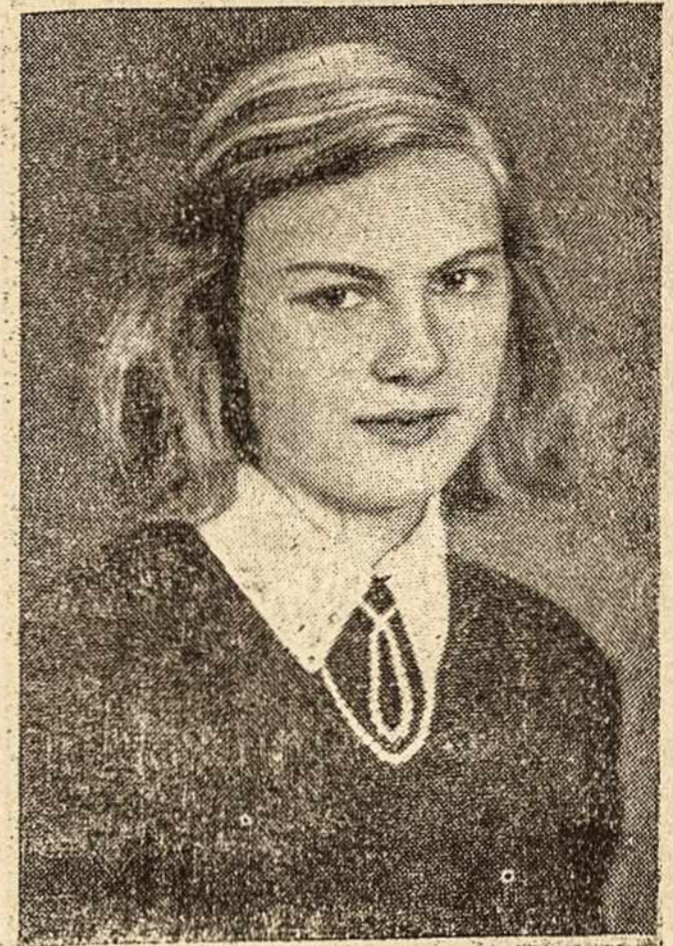
Snr. Lemos, «A Noite» pirminkas ir Ed. Girčis aplankė Victor Krevčenko, Copacabana Palace hotelyje. P. Lemos geras mano pažįstamas, pasikvietė mane ar nenorėčiau susipažinti su rašytoju «Pasirinkau Laisvę». P. Lemos pasikalbėjimas buvo apie knygų rašymą.

Krevčenko išvyko į B. Aires, ir grįždamas pasižadėjo aplankyti «A Noite» dienraštį ir Radio Nacional, ir papasakoti apie gyvenimą Rusijoje.

— Batų fabrikui reikalingi darbininkai: traukėjai (montadores) ir piovėjai (cortadores).

Kreiptis - Rua Javaés 719
Bom Retiro

Myra FOFANOFF

Myra Fofanoff gyv. Av. Zelina, yra talentinga mok. Ritos Sprogis mokinė, dalyvavusi 1950-9-19 įvykusiame koncerte. Pasikambino puikiai «La Violetta» ir kt. Myra žada sekančiais metais stoti į konservatoriją.

Dėmesio!

Spalių mėn. 7 d. Vilą Zelinės parapijos mokykloje įvyks įdomus kino seansas, su įdomiomis filmomis, kurį savo naudai ruošia parapijos kongregadai.

Bilietai gaunami pas kongregadus. Kaina 3.00 Cr.

Laiškai

«M. L.» Redkcijoje: Med. vet. Vilimaitis, Alfonsas Naverauskas

Pašto Dėžutė 4118: Antanas Masiulis, Jurgis Pundzevičius, Albinas Markevičius, Vincas Kutka, Jurgis Matikaitis, K. Sukys, Elvira Bazilevska, J. Valeikienė, Leonas Krivickas, Al. Mileikis, Henrikas Ločinskas, Ambrozevičienė, Albinas Sinkevičius, Bubnys Sunaitytė, Vincas Kirvaitis, Jonas Siliakas.

Maisto ir gėrimų krautuvė

MOXEY

Gerai gėrimai, vietiniai ir užsieniniai.

Geriausios rūšies maisto produktai.

Įvairūs kvepalai

Įvairių rūšių indai: aluminiai ir marmoriniai.

Savininkas: ANTANAS ŠIMBELIS Rua Moxey 105 - Lapa

ERNANI DE BARROS

Ernani de Barros - lietuvių bičiulis, «Brazilijos romanso balsas». Rio de Janeiro Rádio Nacional šį dainininką atrado, São Paulo Rádio Cultura pasikvietė ir klausytojai pripažino.

Šis mėgiamas brazilškos muzikos išpildytojas su dideliu pasisekimu dainuoja pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, svarbiausiose naktinėse programose iš siųstuvo PRE4 auditorijos. Ernani de Barros užtarnautai laimėjo Rádio Nacional praves tas varžybas, labiausiai mėgiamam dainininkui išrinkti. Iš visų brazilškų žvaigždžių jis gavo daugiausiai balsų, pralenkdamas 25 tūkstančiais antrąją vietą užėmusį Carlos Galhardo.

Ernani de Barros autografavo savo paveikslą «Mūsų Lietuvai» ir maloniems skaitytojams.

Bernardo Keller Netto

Rinkimai

(Atkelta iš 4 pusl.)

eigą, linkmę ar kandidatų pasirinkimą. Bet koki veiksmai ta prasmė yra priešstatymiškas elgesys. Kadangi svetimšaliai balsavimo teisės neturi, jie negali daryti propagandos už vieną ar kitą kandidatą, negali jokio kandidato pristatyti ar rekomenduoti nuo savęs ir siūlyti Brazilijos piliečiams rinkti deputatą pagal svetimšalio nurodymus.

Bet pasitaiko kurių ir per žengimų iš neatsakomųjų žmonių tarpo, kurie išsipardavę save bando parduoti net svetimus balsus. Norint išvengti nemalo-

Skautų

Vakaras

Brangūs Tėveliai, broliai ir sesės!

Lietuvių skautų organizacija Brazilijoje, atjausdama motinos vargus ir kančias, dėl savo vaikų išauklėjimo, pasistengė suorganizuoti vakarą, suvaidindami trag. dramą vardu «Motinos Ašaros» kurioje vaizduojama, kaip Motina kenčia dėl savo sūnaus, kuris išsirenka tamsybės ir prapulties kelią.

Mes skautai širdingai prašome, brangių tėvelių, brolių ir sesių, atsilankyti pas mus, pagerbdami ir atjausdami Motiną, kuri yra brangių brangiausia pasaulyje.

Dėkodami iš anksto širdingu ačiū, maloniai lauksime visų atsilankant į mūsų vakarą, kuris įvyks 1950 m. rugsėjo mėn. 30 d. Mokos mokykloje Rua Lituania Nr. 67.

Pakvietimus galima įsigyti:

Mokoje pas Bronių Stankevičių,

Vila Zelinoje pas Vytautą Mažietį, «Mūsų Lietuvos» redakcijoje ir pas skautus.

Pradžią 20 val. ir, grojant puikiam orkestrui, šokiai iki 4 val. ryto:

Lietuviškas bufetas, užkandžiai ir gėrimai!

Rengėjai

nių pasekmių reikia šalintis nuo tokių «aukso graibstytojų», kurie dėl savo biznio pasiryžę visur ir visuomet įpiršti ir parduoti «gitarą», kuri per rinkimus pripilsianti pilną urną balsų..

Lietuviams, kurie yra Brazilijos piliečiai yra prievolė pagal savo sąžinę atlikti piliečio pareigas teisingai ir garbingai, o tiems tautiečiams, kurie čia gyvena svečio teisėmis, nesikišti kur nedera ir išlaikyti garbėje lietuvių vardą.

ir linkime geriausios kloties.

Rašykite mums daugiau apie Indokinijos gyvenimą, kokie žmonės gyvena, kaip ir ką dirba, koks klimatas, kaip maitinasi, kokie krašto papročiai, kiek yra lietuvių, kaip vyksta karas ir t. t. Prisiųskite ir fotografijų. Mes viską su malonumu panaudosime.

A. Žalio adresas: C. C. B. 3 S. P. 82, 398 TOE 1 Indo-China.

PADĖKA

Tebūnie man leista per šį laikraštį pareikšti savo gilią padėką gydytojui daktarui Jurgiui KAZANSKIUI, gražinusiam man darbingumą ir pagydžiusiam nuo sunkios ir skaudžios ligos.

Lygiai dėkingas esu ir daktarams Mario Rega ir Hugo Rega, sudariusiems d. Jurgiui Kazanskiui sąlygas darbuotis sergančiųjų sveikatos gelbėjimo srityje.

Su pagarba ir ačiū

J. RANCANS

Lietuvis legionierius Alfonsas ŽALYS rašo iš Indokinijos

Prancūzų svetimšalių legione Indokinijoje, kaip jau esame rašę tarnauja ir lietuvių. Neseniai «Mūsų Lietuva» gavo laišką iš Alfonso Žalio, kuris dabar randasi Indokinijoje ir dalyvauja kare prieš Ho-chi-minh komunistų sukilėlius, arba kaip jis pats rašo, kare tarp baltosios rasės prieš geltonąją rasę. A. Žalys yra tankistas ir tikisi laimingai pargyventi visus pavojus.

Mes džiaugiamės šiuo laišku iš taip tolimo pasaulio kampo

«Mūsų Lietuvos»

BIČIULIŲ SUEIGA

1950 metų spalio mėn. 21 dieną (šeštadienį) 19 val. 30 min. Lietuvių salėje, Moóca, Rua Lituania 67, «Mūsų Lietuva» rengia antrąją metinę bičiulių sueigą su bendra vakariene. Šios dienos išvakarėse laukiamas iš JAV-bių kelionės «M. L.» redaktorius kun. P. Ragažinskas padarys pranešimą apie kelionę, Ameriką ir Amerikos lietuvius.

Kadangi vietų skaičius yra ribotas, prašoma norinčius dalyvauti iš anksto pasirūpinti vardiniais kvietimais ne vėliau iki spalio mėn. 14 dienos «M. L.» Redakcijoje ir Administracijoje, Vila Zelina, Avenida Zelina 706.

“FOTO PRINCEZA”

LIETUVISKA FOTO ATELJE

Av. Alvaro Ramos, 1160 (Prie pask. sustojimo vietos autobuso 33 Quarta Parada).

Įvairaus didumo padidinti portretai — spalvuoti!
FOTO ant porcelano, antkapiams

Meniškos, gražios foto nuotraukos!

Greitas ir sąžiningas darbas!

Lietuviams pigiausios kainos!

Aplankykite!

Savininkas - Vladas POČIUS

Įvairiausių Medžio Išdirbinių Dirbtuvė

Mykolo Uselio

Santo Amaro

Av. de Pinedo, 931/41 Telefone 139

Priima užsakymus langų, durų, venezianų, atlieka visokius medžio įrengimus raštinėms, bankams, stato laivelius, sudeda parketo grindis, ir atlieka visokius kitus medžio darbus.

Nepasigailėk laiko pasiteirauti!

ČIA DARBAS ATLIEKAMAS PIGIAU KAIP KITUR

DĖMESIO! «M. L.» Skaitytojai ir Bendradarbiai!

Siusdami korespondencija «M. L.» naudokitės tik

«M. L.» CAIXA POSTAL 371

UŽSAKYKITE MŪSŲ LIETUVŲ SAVO PRIETELJAMS

CASAS SÃO JORGE

APRENGIA VYRUS NUO GALVOS IKI KOJU

Batai, skrybėlės, marškiniai, kaklaraiščiai, kojinės, lietsargiai.

Taip pat batukai moterims ir vaikams.

Viskas geriausios rūšies, patvaru, gražu ir pigu.

IŠ FABRIKO TIESIAI VARTOTOJUI.

**INDUSTRIA E COMERCIO DE
CALÇADOS MATELIONIS LTDA.**

KRAUTUVĖS:

Rua São Caetano, 526

★

Rua São Caetano, 510

FABRIKAS IR RASTINĖ:

Rua Javaés 719

São Paulo

PERES & PRANAS LTDA

MADEIRAS

Ivairiausios miško medžiagos prekyba, tinkama statybai ir įvairių rūšių baldams.

Peroba de Campos, Jacaranda, Cedra, Cerejeira ir kt.

Geriausia ir tinkamiausia Brazilijos miškų medžiaga. Tuoju išpildomas ir didžiausias užsakymas.

Avenida Churchill, 94 - 11.º Andar - Sala 1110 Fones 52-0229 - Telegrafu Cabiuna Rio de Janeiro

KOMERCIANTŲ DĖMESIUI!

Didelis pasirinkimas įvairaus tipo folhinių (kalend.)

Arte Grafica

LITUANIA LTDA.

DIRBA VISUS SPAUDOS DARBUS

PIEŠINIAI KLIŠĖS SPAUDA

AVENIDA ZELINA, 706

Visą korespondenciją prašome adresuoti

CAIXA POSTAL 371 - SÃO PAULO

Composto e impresso na

ARTE-GRAFICA LITUANIA Ltda.

AVENIDA ZELINA, 706 - SÃO PAULO - VILA ZELINA